Griffie Gemeenteraad Utrecht
Secretariaat raadscommissie Mens & Samenleving
Postadres Postbus 16200 3500 CE Utrecht
Telefoon 030 - 286 10 69 **Fax** 030 - 286 15 18
www.utrecht.nl/gemeenteraad

Gemeente Utrecht

VERSLAG OPENBARE VERGADERING COMMISSIE MENS & SAMENLEVING D.D. 18 MAART 2021

[Typ hier]

Datum verslag	23 maart 2021
Locatie	Stadhuis, digitaal
Verslag door	Geertjan Benus (Notutekst)
Vaststelling verslag	15 april 2021

Aanwezigen:
Middagvergadering
De voorzitters, mevrouw Van Dun, voorzitter, mevrouw Bijsterbosch (voorzitter agendapunt 7), de wethouder mevrouw A. Klein, de burgemeester mevrouw S. Dijksma, en de wethouder mevrouw L. Voortman, en voorts de leden: mevrouw H. de Boer (GroenLinks), mevrouw J. Kleinrensink (GroenLinks), de heer M. Koning (D66), de heer H. Bakker (D66), mevrouw J. Admiraal (ChristenUnie), mevrouw R. Streefland (Christen Unie), de B. heer Işik (PvdA) de heer R. van der Zweth (PvdA), de heer B. van Steeg (CDA), mevrouw M. van Mil (Student&Starter), mevrouw J. van Ophem (Student & Starter), mevrouw T. Meerding (VVD), de heer R. Wiegant (SP), mevrouw L. Snippe (Partij voor de Dieren), de heer M. Sungur (DENK), de heer S. Nagtegaal (PVV), en van de griffie de commissiegriffiers de heer M. Kiewik en mevrouw E. Hamelink, en de (commissiesecretaris mevrouw I Arets).

Verslag openbare vergadering commissie mens en samenleving d.d. 14 januari 2020

1. Opening en mededelingen ..... - 1 -
2. Vaststellen agenda en inventarisatie te bespreken agendapunten ..... - 1 -
3. Verslagen ..... - 2 -
4.1 Toezeggingen/moties/brievenlijst ..... - 2 -
4.2 Lange termijn agenda ..... - 2 -
5. Eerste technische begrotingswijziging 2021 ..... - 2 -
6. Raadsbrief invoering bodycams boa's ..... - 2 -
6.1 Beantwoording SV 2021 Bodycams voor handhavers ..... - 3 -
7. Raadsbrief kostendelersnorm ..... - 23 -
7.1 SV 2020 no 85 ..... - 23 -
7.2 SV 2020 no 296 ..... - 23 -

Middagvergadering 18 maart 2021

1. Opening en mededelingen

De voorzitter, mevrouw Van Dun, opent de vergadering om 14.00 uur. Zij is de voorzitter in de bespreking van de agendapunten 5 en 6. Zij heet alle aanwezigen van harte welkom.
Zij deelt mee een afmelding te hebben ontvangen van Stadsbelang Utrecht bij monde van Kenneth de Boer.

Mededelingen
Geen.

2. Vaststellen agenda en inventarisatie te bespreken agendapunten

De voorzitter stelt de agenda voor de gehele vergadering conform vast. Besproken worden de punten 6 en 7. Agendapunt 5 gaat met de A-status door naar de raad zonder discussie.

3. Verslagen

- Het conceptverslag van de openbare commissie Mens en Samenleving van 11 februari 2021, ter vaststelling.
- Het GEHEIME conceptverslag van de besloten commissie Mens en Samenleving, Werk en Inkomen, van 11 februari 2021, ter vaststelling.
- Het op 18 maart 2021 openbaar te maken conceptverslag van de besloten commissie Mens en Samenleving, Werk en Inkomen van 11 februari 2021, ter vaststelling en openbaar making.
- Het GEHEIME conceptverslag van de besloten commissie Mens en Samenleving, Sport van 11 februari 2021, ter vaststelling. Het verslag wordt toegevoegd, zodra dit beschikbaar is.
- Het op 18 maart 2021 openbaar te maken conceptverslag van de besloten commissie Mens en Samenleving, Sport, van 11 februari 2021, ter vaststelling en openbaar making. Het verslag wordt toegevoegd, zodra dit beschikbaar is.
- Verslag Adviescommissie Controle en Financiën van 7 januari 2021 - ter informatie.
- Verslag Adviescommissie Controle en Financiën van 28 januari 2021 - ter informatie.

De voorzitter neemt er nota van dat de commissie de vast te stellen verslagen conform vaststelt. Overigens neemt de commissie kennis van de verslagen van de Adviescommissie Controle en Financiën.

4.1 Toezeggingen/moties/brievenlijst d.d. 04-03-2021

Mevrouw Meerding (VVD) had vernomen dat er een toezegging was gedaan naar aanleiding van de raadstoets op het gebied van Onderwijs. Die toezegging is nog niet gestand gedaan. Zij vraagt die toezegging te handhaven op de lijst.
De voorzitter zal dit verzoek doorgeven aan de griffie.

4.2 Lange termijn agenda

Geen opmerkingen.

5. Eerste technische begrotingswijziging 2021

Beleidsveld: Financiën - wethouder Klein

Na het vaststellen van de Programmabegroting kent het jaar drie rondes van technische aanpassingen. Dit betreft de eerste technische wijziging van de Programmabegroting 2021.

.

De voorzitter nam ervan kennis dat dit agendapunt zonder discussie met de A-status doorgaat naar de raad.

6. Raadsbrief invoering bodycams BOA's

Beleidsveld: Openbare Orde en Veiligheid en Handhaving - Burgemeester
Geagendeerd door M. Koning (D66), H. de Boer (GroenLinks), T. Meerding (VVD), B. Isik (PvdA), J Koppelaar (Student & Starter), B. van Steeg (CDA), M. Sungur (DENK), L. Snippe (Partij voor de Dieren), R. Streefland (ChristenUnie), R. Wiegant (SP), H. van Deún (PVV), K. de Boer(StadsbelangUtrecht)
Alle fracties agenderen de voorgenomen invoering van bodycams voor handhavers voor een commissiedebat. Hierover is de raad op 3/2/2021 d.m.v. een raadsbrief geïnformeerd. In combinatie met het aanvragen van dit commissiedebat zijn gelijktijdig schriftelijke vragen (15/2/2021) ingediend door de fracties van D66, GroenLinks, PvdA, DENK, S&S en de PvdD over deze voorgenomen invoering van bodycams. De VVD, CDA, CU, SP, PVV en SBU hebben de schriftelijke vragen niet mede-ingediend, maar willen wel graag in debat gaan over dit thema. Zij steunen dan ook de aanvraag van dit commissiedebat.
Alle fracties willen het debat aangaan over:

- nut en noodzaak van de invoering van bodycams;
- het pilot en de daaruit volgende onderzoeksresultaten;
- hoe de zeggenschap over het gebruik van de camera en de beelden is geregeld;

- hoe het college voornemens is om bij invoering van de bodycams te waarborgen dat de privacy en veiligheid van Utrechters en bezoekers van onze stad optimaal worden geborgd.

6.1 Beantwoording SV 2021 Bodycams voor handhavers

De voorzitter licht toe dat de bespreking in één termijn zal plaatsvinden en dat daarvoor 120 minuten is uitgetrokken. De bespreking zal plaatsvinden in één termijn. Alle fracties hebben naar aanleiding van de raadsbrief de voorgenomen invoering van bodycams voor handhavers voor een commissiedebat geagendeerd. De voorzitter refereert aan de annotatie bij de agenda. (zie boven).

De commissie

De heer Koning (D66) vindt dat de veiligheid van handhavers niet ten koste mag gaan van vrijheden van Utrechters. Wanneer de individuele vrijheden van burgers hiermee gemoeid zijn, moeten de waarborgen uitstekend zijn.
Zijn fractie is erg kritisch op de voorgenomen invoering hiervan. In de basis wil hij geen uitbreiding van middelen waarmee in de privésfeer van mensen getreden wordt. Zijn fractie was altijd kritisch op het installeren van camera's in de openbare ruimte. Een overheid moet naast haar inwoners staan en hen niet ongevraagd filmen. Het pilot en de aanbesteding kwamen plotseling. Het college staat op het standpunt dat dit vanuit haar werkgeversrol in de basis een collegebesluit is. Dat is overigens valide. Voor hem voelt de gang van zaken niet goed. Hij krijgt hierop graag de reactie van de burgemeester.
Zijn fractie kent het standpunt van het college: dat de invoering van de bodycam vooral een gerechtvaardigd belang betreft en een werkgeversaangelegenheid om de veiligheid van toezichthouders en handhavers te waarborgen. Ook zijn fractie vindt dat belangrijk. Hij ziet bovendien dat de veiligheid voor de medewerkers van de gemeente belangrijk is. Toch is dit ook een politiek onderwerp. Hij vindt het daarom goed daarover vandaag bestuurlijk te spreken.
In oktober vorig jaar vroeg de fractie van D66 al naar het onderzoek op basis waarvan het college een besluit zal nemen om wel of niet bodycams in te voeren. Burgemeester Den Oudsten heeft in antwoord op de desbetreffende mondelinge vragen dit ook toegezegd. 3 februari jl. ontving de raad de brief waarin het college schreef dat het pilot goed was verlopen en dat het college voornemens is de bodycams in te voeren. De vraag is waar dat onderzoek gebleven was.
De heer Van Steeg (CDA) vindt de vraag naar zorgvuldigheid terecht. Hij brengt voor het voetlicht dat veel kritische vragen zijn gesteld. Hij brengt de recente onrusten in de stad onder de aandacht. Hij heeft de indruk dat de voorbereiding van dit besluit redelijk zorgvuldig is gebeurd en dat de BOA’s zich enorm gesteund voelen door dit middel. Hij legt de vraag voor of het verstandig is vanuit die blik te kijken en de BOA's te steunen, juist op die momenten wanneer ze nodig hebben.
De heer Koning (D66) weegt ook de veiligheid van medewerkers als een groot belang in deze discussie. Hij wil graag zijn betoog voortzetten om duidelijk te maken waar zijn kritiek ligt. Zijn fractie is van mening dat het voorstel goed onderbouwd moet worden en dat dat hier niet gebeurd is.
Als het gaat om onderzoek kan hij niet verder in de brief dan één alinea met daar boven de titel“positieve gebruikerservaring”. Het leek op een verkoopbrochure. Dat is dan toch de evaluatie waar het college naar terugverwijst in de beantwoording van de schriftelijke vragen.

Hij had van het college het volgende verwacht: goed onderzoek met een goede rapportage van de resultaten. Onderzoek waaruit klip en klaar zou moeten blijken dat niet alleen het veiligheidsgevoel, maar ook de objectieve veiligheid nagestreefd wordt van de medewerkers bij het dragen en kunnen gebruiken van bodycams. Hij krijgt hierop graag de reactie van de burgemeester. Ook krijgt hij graag de reactie op de vraag of de burgemeester van mening is dat er voldoende onderzoek is gedaan om een besluit te kunnen nemen. Hij vraagt haar naar de resultaten daarvan.
De heer Işik (PvdA) vindt dat D66 doet alsof er niets aan de hand is. Hij attendeert op het geweld richting politie en handhavers en naar allerlei andere publieke functies. Hij attendeert op het percentage handhavers van 80% dat zich veilig voelt door de bodycam. Hij vraagt naar het probleem dat D66 ziet.
De heer Koning (D66) zet uiteen dat de kern van de kritiek van zijn fractie in de uitvoering van het pilot zit. De onderzoeksopzet kon niet met de raad worden gedeeld. Het enige dat beschikbaar is, is een stuk analyse, een conclusie van twee paragrafen in een brief. Voor zijn fractie is dat te dun om daarop een groot besluit te kunnen nemen. Hij verwacht dat dit ook te dun is voor het college om een dergelijk besluit te kunnen nemen dat ingrijpt op privacy. Juist de privacy moet enorm geborgd worden.
Mevrouw Meerding (VVD) hoort de heer Koning spreken over het onderzoeksrapport als zou dat alleen gaan over het veiligheidsgevoel. Dat veiligheidsgevoel is voor de VVD enorm belangrijk. Uit het rapport en het onderzoek blijkt ook dat het aantal incidenten met agressie is afgenomen. Die bodycam werkt juist om de agressie te laten afnemen. Zij is benieuwd hoe de heer Koning daar tegenaan kijkt. Hij stapt er nu wel heel gemakkelijk overheen.
De heer Koning (D66) is van mening dat in ieder geval het pilot een dusdanig kleine omvang had dat daaraan geen conclusies te verbinden zijn voor de Utrechtse situatie. Hij vraagt of de VVD van mening is dat hier een goed onderzoek onder ligt.
Mevrouw Meerding (VVD) antwoordt bevestigend. Verwezen wordt ook naar onderzoek uit andere steden. Uit onderzoek is ook gebleken dat de agressie tegen BOA's elk jaar weer toeneemt. Zij kan zich voorstellen dat uit de vorm andere verwachtingen voortkomen. Als het gaat om de inhoud is haar fractie overtuigd.
De heer Van Steeg (CDA) hoort de heer Koning twee dingen zeggen: (1) de privacy van de burgers moet goed geborgd zijn. Daarover zijn kritische vragen gesteld waarop antwoorden zijn gekomen. Op dat vlak maakt hij zich nog zorgen. Hij denkt dat het redelijk goed onderbouwd is. (2) de meer principiële vraag die hij stelt, namelijk of dit nu wel nodig is. Dan kijkt hij naar de ontwikkeling op het gebied van de veiligheid in de stad. Te zien is ook dat de BOA's zelf aangeven dat het de-escalerend werkt. Hij vraagt of dat al niet voldoende is om het nut van de bodycams te onderbouwen.
De heer Koning (D66) benadrukt dat het onderzoek voor de Utrechtse situatie onvoldoende houvast biedt. Hij benadrukt ook de veiligheid te willen borgen. Zijn fractie staat open voor resultaten. Dan moeten die resultaten uit een goed en representatief onderzoek komen met een voor- en nameting waarvan de resultaten te zien zijn meer dan dat alleen opgeschreven is dat 80% van de handhavers voor is. Hij herhaalt zijn standpunt als het gaat om de waarde van het onderzoek voor de stad.
De heer Işik (PvdA) gaat in op voor- en nameting. Hij vraagt of de heer Koning op de hoogte is van de cijfers over de aantallen handhavers die worden bedreigd tijdens het uitvoeren van hun functie.
De heer Koning (D66) vraagt de heer Işik waar hij de 80% vandaan haalt. In de stukken staat dat 80% van de handhavers voor invoering van de bodycam is. Dat is

iets heel anders. Daarnaast blijkt uit dit pilot helemaal niet klip en klaar dat het aantal incidenten afneemt. Hij herhaalt dat de duur en de omvang van het pilot veel te klein zijn om daarover iets zinnigs te zeggen. Dat is zijn fundamentele kritiek.
Mevrouw De Boer (GroenLinks) bevestigt dat in Utrecht een redelijk beperkte pilot is gehouden. In andere plaatsen is meer onderzoek gedaan. Als voorbeeld noemt zij Rotterdam. Daar bleek dat het aantal geweldsincidenten met 20 – 50% afnam. Zij vraagt heer Koning of het zijn verwachting voor de Utrechtse situatie is dat mensen die agressief worden op BOA's in Utrecht heel anders zullen reageren dan in andere plaatsen. Zij vraagt wat specifiek is aan de Utrechtse situatie.
De heer Koning (D66) heeft op die vraag ook het antwoord niet. Hij concludeert dat daarover ook niets gezegd wordt in het onderzoek. Hij vindt dat belangrijk. Wanneer het college aan een dergelijk oordeel waarde hecht, wil hij dat kunnen lezen en wil hij dat het college zich daarop gebaseerd heeft.
Als het gaat om de cijfers is Utrecht gelukkig geen Rotterdam. In Rotterdam is méér sprake van grootstedelijke problematiek. Ook daar zal naar gekeken moeten worden. Wanneer appels met peren vergeleken worden, vindt hij het geen goed onderzoek.
De heer Sungur (DENK) kan zich heel goed het standpunt van de heer Koning voorstellen. De heer Koning bepleit een gedegen onderzoek waarmee het bestuur van de stad richting de stad kan uitleggen waarom het bestuur zo'n grote investering wil doen die ook nog eens de privacy van mensen kan schenden. Hij vindt een onderbouwd verhaal dan heel belangrijk in plaats van te verwijzen naar onderzoeksrapporten die niet bestaan, of een claim dat geweldsincidenten in het pilotperiode met 80% zullen zijn afgenomen. Hij roept de partijen op om de raadsbrief beter te lezen zo dat in de commissie een gedegen discussie is te voeren. Hij hoort de heer Koning absoluut niet het geweld richting de BOA's wegcijferen. Hij staat 100% achter het pleidooi van de heer Koning voor een gedegen onderzoek. Hij herhaalt zijn standpunt.
De heer Van Steeg (CDA) is benieuwd hoe de burgemeester kijkt naar de kritiek op de onderbouwing. Hij zag voldoende voorbeelden waarbij het wel werkt.
In de antwoorden op vragen wordt uitgebreid ingegaan op schending van privacy. Hij vraagt of hij ervan uit mag gaan dat de heer Koning dat wel voldoende onderbouwd vindt.
De heer Koning (D66) merkt op dat er een uitgebreide DPIA is gemaakt door de gegevensfunctionaris. Dat doet zijn fractie goed. Hij ziet nog wel punten die open staan voor verbetering of aanscherping. Ook hierop vraagt zij zich af of het voldoende doorwrocht is, ook omdat er nog geen goed onderliggend onderzoek is. Wanneer Utrecht die bodycams wil invoeren, zal de gemeente individuele vrijheden van Utrechters opofferen. Wat hem betreft kan dat niet zonder een gedegen onderzoek.
Mevrouw Streefland (ChristenUnie) is benieuwd te vernemen van de heer Koning hoe hij aankijkt tegen de toename van het maken van beelden door individuen, die vaak leiden tot onveiligheid, tot escalatie en ook schending van privacy van politie en BOA. Kan dat leiden tot het inzicht dat het beter is normaal met elkaar te gaan praten. Hoe kijkt de heer Koning daar tegenaan als het gaat om de inzet van camera's voor de BOA's.
De heer Koning (D66) vindt ook dit een valide vraag. Hij bevestigt dat te zien is dat iedereen met zijn telefoon opnamen maakt van gebeurtenissen in de openbare ruimte. Dat wordt toegepast op alle vlakken. Ook daarover is wetgeving. In principe zijn die vrijheden behoorlijk groot. Zijn standpunt is dat de overheid naast zijn burger staat en in dienst van die burger en dat die overheid in dat kader veiligheid wil be-

vorderen en regels wil handhaven. Dat is een publieke taak. D66 vindt het goed en logisch dat de overheid in dit opzicht aan goede en strikte regels gebonden wordt.
Mevrouw De Boer (GroenLinks) merkt op het eens te zijn met D66 over vaste camera's als een te grote inbreuk op de privacy en heel veel opoffering voor weinig resultaat. Welke vrijheden worden met voeten getreden volgens D66 bij het inzetten van bodycams. Juist dat gebeurt alleen op het moment wanneer de situatie dreigt te ontsporen en als het lukt ook nog aangekondigd.
De heer Koning (D66) licht toe dat het om de vrijheid gaat je te bewegen in de openbare ruimte zonder het risico te lopen te worden gefilmd. Dat is een belangrijk goed in de ogen van zijn fractie. De overheid speelt daar een zeer minieme rol. Hij begrijpt dat dit iets kan betekenen voor de veiligheid in de stad wanneer het aan voorwaarden wordt verbonden. Hij ziet dat graag goed onderbouwd.
Mevrouw De Boer (GroenLinks) is ook van mening dat mensen zich in de openbare ruimte moeten kunnen bewegen zonder gefilmd te worden en zeker als het gaat om de overheid die filmt. Dat gebeurt niet met een bodycam. Zodra iemand gewelddadig dreigt te worden, kan de functionaris zeggen dat hij/zij de camera aanzet. Ook alleen dan worden beelden opgenomen. De vrijheid om niet gefilmd te worden, wordt daarmee haars inziens niet aangetast.
De heer Koning (D66) merkt op dat die randvoorwaarden er wel moeten zijn en dat het een middel moet zijn dat zich proportioneel verhoudt tot of het daadwerkelijk veiligheid gaat opleveren voor die werknemers. Subjectieve veiligheid is voor zijn fractie niet voldoende om de bodycams in te voeren. Hij herhaalt zijn standpunt met betrekking tot het gewenste goede onderzoek.
Mevrouw Van Mil (Student & Starter) gaat in op de interruptie van mevrouw De Boer. Zij vraagt hoe zij denkt over de vermindering van het aantal vaste camera's wanneer bodycams worden ingevoerd. Die zijn een echte inbreuk op de privacy door dat ze op gewone burgers gericht zijn. De bodycams zijn gericht op bijzondere situaties.
Mevrouw De Boer (GroenLinks) is in ieder geval voorstander van de vermindering van het aantal vaste camera’s, al of geen bodycams.
De heer Sungur (DENK) reageert op de inbreng van mevrouw De Boer over camera’s die pas aangezet worden na een aankondiging. Hij bevestigt de juistheid daarvan. In de praktijk ziet hij dat het voor de burger niet duidelijk is of de camera al aanstaat of niet. De burger kan de idee hebben dat hij al direct wordt gefilmd zonder dat sprake is van enige escalatie.
De heer Koning (D66) stelt voor aanvullend onderzoek te doen met een nieuw pilot of een verbreding van het pilot als dat mogelijk is. Er moet wat hem betreft een representatief groter onderzoek komen met transparante resultaten. Op die manier zouden zijns inziens in de democratie besluiten genomen moeten worden, zowel als college en als raad.
Mevrouw Meerding (VVD) hoort de heer De Koning spreken over een nieuw pilot. Het pilot zoals dat is uitgevoerd, werd van tevoren aangekondigd. Dan was het wellicht slimmer geweest wanneer D66 toen had gezegd, dit te mager te vinden en te willen dat het pilot op een andere manier wordt uitgevoerd. Nu is het bestuur hier tijd en geld aan kwijt. Dit lijkt haar niet heel erg efficiënt.
De heer Koning (D66) stelde niet voor niets vragen in oktober. Ambtelijk is ook gevraagd of de onderzoeksopzet te delen is met de raad. Zijn fractie kreeg keurig antwoord op enkele andere vragen. Die onderzoeksopzet werd niet gedeeld met de raad. Wanneer dat wel was gebeurd had de raad kunnen sturen. Mevrouw Meerding

zegt dat D66 hierop meer actie had moeten zetten. Hij geeft aan welke activiteiten D66 hierop heeft ontplooid. Dit verwijt kan D66 niet gemaakt worden.
Mevrouw Meerding (VVD) verwijt D66 niet hieraan onvoldoende aandacht te hebben besteed. Voordat het pilot begon, werd netjes aangekondigd dat dat een half jaar zou duren en dat 24 camera's ter beschikking werden gesteld. Dat was bekend. Dit opnieuw doen lijkt haar inefficiënt.
De heer Koning (D66) vindt dat de VVD onvoldoende kritisch is op de inhoud van het rapport en redeneert vanuit de eigen visie over dat bodycams ingevoerd moeten worden. Daar verschillen D66 en de VVD van mening.
Met de verlenging van onderzoek of met nieuw onderzoek ontstaat de kans op een goede onderzoeksrapportrage vanuit diverse perspectieven te laten zien. De ideeën van zijn fractie zouden daarbij zijn dat voor- en nametingen nodig zijn zowel over subjectieve als objectieve veiligheid, ook in vergelijking met andere steden. Hij legt de vraag voor hoe de optredens met of zonder bodycams zich tot elkaar verhouden. Treedt het de-escaleren daadwerkelijk op? In welke situaties werkt het toepassen wel en niet? Werken de protocollen zoals ze zijn beschreven?
Zijn fractie wil ook graag meer zien over uitgewerkte financiële consequenties: wat gaat die invoering precies structureel kosten? Ook het trainen en opleiden kost geld.
Mevrouw Streefland (ChristenUnie) lijkt het lastig in te gaan op de objectieve en subjectieve veiligheid in vergelijking met andere gemeenten. De vraag is of de onveiligheid ook echt bestaat. Zij vraagt wat die vergelijking dan zou gaan opleveren.
De heer Koning (D66) zet uiteen te beseffen dat mevrouw Streefland óók onderzoeker is. Hij kan zich goed voorstellen dat zij met die bril daar naar kijkt. Hij realiseert zich dat het soms moeilijk is situaties met elkaar te vergelijken. In zijn ervaring met onderzoek is dat het mogelijk is te omschrijven waarom sommige dingen lastig zijn te vergelijken en waarin verschillen kunnen optreden. Juist door dat te omschrijven, is een en ander ook te onderbouwen. Die opgave zou te doen zijn voor wat betreft de subjectieve veiligheid. Hij vervolgt zijn bijdrage.
Een onderzoeksvraag zou kunnen zijn "op welke wijze bodycams bijdragen aan de toezicht- en handhavingstaken speciaal voor de Utrechtse situatie en of die de voordelen rechtvaardigen in de bredere context van de invoering ervan."
Zijn fractie wil niet dat het college vooringenomen toewerkt naar de invoering van bodycams maar dat het echt op inhoud weegt of dit nodig is voor de veiligheid en of het ook in termen van financiën en andere maatschappelijke waarden een proportionele en zinnige maatregel is. Hij vraagt of de burgemeester dit wil doen om op een later moment een definitief oordeel te kunnen vellen.

De heer Işik (PvdA) kan de lijn van het college volgen. Zijn fractie vindt dat de veiligheid van het personeel erg belangrijk is. Hij beschouwt de bodycam als een onderdeel van een beschermd pakket dat een duidelijke bijdrage levert aan de veiligheid.
Hij vraagt of het college bereid is om de uitkomsten van het pilot te bespreken met de autoriteit van per□oon□gegeven□; dit in het kader van het waarborgen van de privacy.
Ten tweede vraagt hij hoe het bestuur omgaat met de situatie als oorzaak ervan dat een functionaris vergeet te melden dat hij de bodycam gaat aanzetten.
Hij vraagt of op verzoek van een burger de camera is aan te zetten.
Hij krijgt graag antwoord op deze drie vragen.
Wanneer 80% zegt zich veiliger te voelen vanwege de bodycam, vindt hij dat de politiek daarin een verantwoordelijkheid heeft.

De heer Sungur (DENK) merkt op dat de vraag van de heer Işik afgesteld is in schriftelijke vragen: de camera is voorlopig nog niet op verzoek van een burger in gebruik te stellen omdat daarvoor mogelijk een wettelijke grondslag ontbreekt. In Rotterdam i□dit gedaan; dat kostte de stad een kwart miljoen euro. Hij vraagt of de PvdA het verantwoord vindt om in deze financieel moeilijke tijden zoveel geld daaraan te besteden voor de verbetering van het gevoel van veiligheid bij een deel van de BOA's.
De heer Işik (PvdA) wil desnoods een miljoen investeren om de levens van de medewerkers te beschermen. Hij schetst de verwachte functie van de bodycam.
De heer Sungur (DENK) brengt in dat dat precies ontbreekt in het onderzoek – dat de daadwerkelijke veiligheid verbetert. Een deel van de BOA's gelooft er niet in.
Mevrouw Meerding (VVD) vult de inbreng van de heer Sungur aan. De heer Sungur sprak over een kwart miljoen. In Utrecht is gesproken over 100.000 euro als kosten van de bodycam.
De heer Van Steeg (CDA) reageert op de inbreng van de heer Sungur. De heer Sungur gebruikt nu zelf het argument dat het veiligheidsgevoel van de medewerkers toeneemt. Hij is daarmee blij. De heer Sungur spreekt over het niet overtuigd zijn van een deel van de medewerkers. Hij vraagt over welk deel van de medewerkers hij spreekt.
De heer Sungur (DENK) antwoordt dan te spreken over een deel van de 20% die hierin niet is meegegaan. Hij schetst de afweging die in zijn ogen moet worden gemaakt: (1) het belang van de burgers, (2) de financiële component en (3) het gevoel van een deel van de BOA's. Die afweging wil hij niet maken op basis van een zo beperkt onderzoek
De heer Van Steeg (CDA) benadrukt dat 80% van de BOA's zegt dat de bodycam het veiligheidsgevoel verbetert en dat van die 20% ook nog een groot deel zegt zich voor te stellen dat het veiligheidsgevoel verbetert. De heer Sungur spreekt dan over een hele beperkte groep. Hij verneemt graag van de burgemeester hoe groot die groep is. Die groep als uitgangspunt nemen doet in zijn ogen hieraan geen recht.

Mevrouw Van Mil (Student & Starter) heeft nog veel vragen. Gezien de impact van deze invoering wil haar fractie vooral een helder beeld krijgen in deze vergadering. Haar fractie sluit zich aan bij het eerste deel van het betoog van de heer Koning: er moet duidelijke informatie zijn voordat het bestuur van de stad een dergelijke belangrijke beslissing neemt.
Zij vraagt hoe het zit met de evaluatiemomenten. Situaties veranderen gaandeweg. Een pilot is gedaan voor een half jaar. Het kan ook zijn dat medewerkers hun mening nog herzien. Zij vraagt of de burgemeester vaste evaluatiemomenten kan toezeggen en de informatie aan de raad kan verstrekken wanneer de resultaten afwijken van die evaluaties van het pilot.
Mevrouw Streefland (ChristenUnie) vindt een evaluatie altijd goed. Zij is benieuwd in hoeverre Student & Starter het eens kan zijn met een uitslag in de evaluatie die haaks staat op de opvatting van de partij.
Mevrouw Van Mil (Student & Starter) is voornemens echt te luisteren naar de wensen van de BOA's. Daarom vindt zij een evaluatiemoment zo belangrijk. Als het tegenvalt, wil ze dat graag horen, maar ook wanneer het goed bevalt en wanneer méér gewenst is, zal haar partij daar naar luisteren. Zij vervolgt.
Het gebruik van de bodycam is niet alleen nieuw voor de BOA's, maar ook voor de inwoners van Utrecht. Zij zijn degenen die uiteindelijk op beeld kunnen komen. Het

lijkt haar fractie dan meer dan logisch ook de inwoners van de stad te polsen en die mee te nemen in de evaluatie wanneer dat mogelijk is, bijvoorbeeld inwoners die in aanraking zijn gekomen met de bodycam. Zij vraagt de toezegging van de burgemeester.
In de brief leest zij dat de bodycam vooralsnog wordt verstrekt op vrijwillige basis. Zij vraagt of dat betekent dat de bodycam binnen aanzienlijke tijd te verplichten is.
Mevrouw Meerding (VVD) begrijpt dat Student & Starter vraagt naar het meenemen van de mensen in de evaluatie die gefilmd worden door de bodycam. Dat zijn dan mensen die agressief waren jegens BOA's. Zij begrijpt de gedachtegang van een bredere toets wel, maar de reacties van gefilmden vindt zij niet representatief. Dan zouden alle inwoners van Utrecht meegenomen moeten worden met de vraag of zij het belangrijk vinden dat de handhavers veilig zijn.
Mevrouw Streefland (ChristenUnie) sluit zich bij deze inbreng van mevrouw Meerding volledig aan. Zij vraagt zich af wat de validiteit is voor de invoering van de bodycam van hun antwoorden.
De heer Sungur (DENK) houdt het waardevolle van die inbreng voor mogelijk. Het bestuur van de stad kan zo meekrijgen wat een geweldsincident doet escaleren als een belangrijk deel van de respondenten zou aangeven van het aanzetten van de camera gek te zijn geworden, dat ze zich geïntimideerd voelden waardoor zij doorschoten. Ook die informatie is waardevol voor het onderzoek.
Mevrouw De Boer (GroenLinks) vindt dit een goed idee van Student & Starter. De vraag hoe iemand het heeft ervaren zou zij niet op die manier stellen. Wel vindt zij het waardevol de vraag te stellen als gezegd is dat de camera werd aangezet, of het hen bekend was dat ze bezwaar konden maken, of zij wisten dat zij de beelden konden inzien. Dergelijke vragen zijn mee te nemen. Dat lijkt haar heel erg belangrijk.
Mevrouw Van Mil (Student & Starter) reageert kort op de inbreng. Zij is het eens met de insteek van de heer Sungur en mevrouw De Boer. Het lijkt haar nuttig om die desbetreffende informatie te kennen. Informatie of mensen bewust werden van hun gedrag vindt zij ook relevant. Zij vervolgt.
Zij vraagt of de burgemeester kan toezeggen de raad te informeren op het moment waarop de bodycam een verplicht onderdeel wordt van de uitrusting van de BOA's.

Zij refereert aan de inbreng van de heer Sungur over het verzoek van de burger om de bodycam aan te zetten. Zij vraagt zich af of de burgemeester de raad op de hoogte kan houden van het onderzoek van de functionaris gegevensbescherming en over de mogelijke implementatie van die optie.
Zij heeft begrepen dat beelden van de bodycam gedeeld kunnen worden met de politie en met het OM zonder toestemming van de verdachte, terwijl eerder werd gezegd dat juridisch gezien de politie de beelden niet kan vorderen. Zij vraagt de burgemeester uitleg hiervan.
Het grote doel van de inzet van de bodycam is het verminderen van de agressie. Zij refereert aan haar informerende bezoek aan de BOA's. Zij kreeg positieve reacties over het gebruik ervan in de zin van de-escalerende effecten. Ook zij vindt de mening van de medewerkers erg belangrijk. Deze reactie maakt dat zij open staat in deze discussie.
De heer Van Steeg (CDA) overweegt dat het voor hem al voldoende en overtuigend is wanneer de BOA's spreken over een de-escalerend effect.
Mevrouw Van Mil (Student & Starter) benadrukt de inbreng van de medewerkers te geloven. Zij benadrukt ook het nut van de voorgestelde besproken vragen aan de

bewoners. Zij benadrukt het nut van vragen naar het gebruik van de bodycam op de juiste manier.
De heer Van Steeg (CDA) begrijpt dat mevrouw Van Mil op zich overtuigd is van toegevoegde waarde van bodycams.
Mevrouw Van Mil (Student & Starter) staat er nog voor open. Zij heeft nog geen definitieve mening. Zij vervolgt haar inbreng.
Zij weet dat de aankondiging volgens het protocol al veel doet. Wanneer direct moet worden gehandeld, kan het zonder aankondiging. Dan is het doel opname van bewijsmateriaal. In dat geval vraagt haar fractie zich af hoeveel extra de bodycam bijdraagt; zij vraagt of bewegende beelden meer waard zijn dan een schriftelijk verslag van de situatie, terwijl de filmopname een inbreuk op de privacy is. Zij vraagt of achteraf nog meegedeeld wordt aan de gefilmde, dat de bodycam heeft aangestaan en of de persoon daartegen naderhand bezwaar kan maken. Zij verneemt graag hoe de burgemeester daarover denkt en of zij kan uitleggen hoe de verschillende doelen zich met elkaar rijmen: de de-escalatie en het algemeen belang van veiligheid.
Krijgen de BOA's ook een training in de interactie met burgers om de bodycam ook daadwerkelijk de-escalerend te laten werken en niet juist tot méér agressie.

Mevrouw De Boer (GroenLinks) deelt het doel van de bodycams: de-escalatie en de vergroting van het veiligheidsgevoel van de BOA's. De vraag blijft voor haar staan of de bodycam daarvoor het juiste middel is.
Bij de inzet van instrumenten in het veiligheidsdomein, zijn voor GroenLinks vier dingen belangrijk: helpt het voor het doel, staat het gebruikte instrument in verhouding tot dat doel (proportionaliteit), is er een minder ingrijpende manier om hetzelfde doel te bereiken (subsidiariteit) en is de privacy van de burgers en van de werknemers gewaarborgd.
De BOA's geven aan dat het helpt bij de-escalatie. Onderzoek elders geeft aan dat de geweldsincidenten met 20 – 25% afnemen.
De heer Sungur (DENK) is blij de algemene beginselen van behoorlijk bestuur terug te horen in de bijdrage van mevrouw De Boer. Hij vraagt of de financiële component niet meeweegt voor haar, kijkend naar wat het zou kosten ten opzichte van wat het oplevert.
Mevrouw De Boer (GroenLinks) bevestigt daar altijd naar te moeten kijken. De overheid heeft niet alleen de taak de burgers te beschermen maar ook de werknemers. Het is ingezet vanuit de Arbo. Zij vindt 150.000 euro niet een te hoge prijs voor de veiligheid of zelfs het veiligheidsgevoel van mensen die elke dag de straat op gaan voor de burgers. Zij vervolgt haar bijdrage.
In de ogen van GroenLinks lijkt de bodycam zijn doel te bereiken. Anders dan vaste camera's, wordt de bodycam alleen dan aangezet als de situatie uit de hand dreigt te lopen. Het is dus niet schieten met een kanon op een mug, maar echt een gerichte en beperkte actie. Via regels en protocollen is het gebruik beperkt en moet dat ook altijd worden gemeld. De risico's dat de bodycam breder gebruikt wordt, zijn daarmee beperkt. Daarmee staat voor GroenLinks het middel in verhouding tot het doel.
In de afgelopen jaren is op andere manieren geprobeerd agressie en geweldsincidenten terug te dringen, bijvoorbeeld door training en instructies van de BOA’s voor hoe ze de-escalerend kunnen optreden wanneer ze de politie moeten inschakelen. Zij merkt op dat dat onvoldoende geholpen heeft. Vandaaruit begrijpt GroenLinks dat er nu naar het instrument van de bodycam wordt gekeken, juist door de beperking van het gebruik en de mogelijkheid door de opnamen te leren van situaties die uit de

hand lopen of dreigen te lopen. Daardoor kan ook de bodycam extra bijdragen aan het voorkomen van geweld in toekomstige situaties en de veiligheid van de BOA's te vergroten.
De privacy van burgers en BOA's is een belangrijk onderwerp voor haar fractie. In de verordening zijn daarover enkele zaken opgenomen, bijvoorbeeld dat de beelden niet gedeeld mogen worden met derden, behalve onder voorwaarden met het OM en met de politie, dat omstanders worden geblurred en dat beelden na maximaal 28 dagen worden vernietigd en dat het altijd gemeld moet worden dat er opnamen zijn of worden gemaakt dat mensen dan ook inzagerecht hebben. De bijlage over de privacymaatregelen heeft haar fractie voldoende overtuigd dat daarvoor goede waarborgen zijn. Haar fractie krijgt wel graag de verzekering dat de bodycam niet zal worden gebruikt om werknemers te volgen en te controleren.
Een andere onderwerp in dit kader is zeggenschap. GroenLinks wil graag dat het aangepaste voorstel ervoor zorgdraagt niet lichtzinnig om te gaan met het doorsturen van de beelden naar OM en politie. Zij wil graag op jaarbasis weten in hoeveel gevallen dit gebeurt en wat het uiteindelijke resultaat daarvan was.
Daarnaast wil haar fractie dat ook de advocaat van de verdachte in een strafzaak beelden moet kunnen toevoegen aan het dossier. Nu leest zij alleen over "inzien". Dat is niet genoeg voor haar fractie. De verdachte moet recht kunnen hebben op die beelden wanneer die hem of haar zouden kunnen vrijpleiten.
In de antwoorden op schriftelijke vragen gaf de burgemeester aan dat juridisch onderzocht zal worden of ook de burger kan verzoeken de camera aan te zetten, bijvoorbeeld wanneer deze zich onheus bejegend voelt. Voor haar fractie is dat heel belangrijk. GroenLinks wil niet dat iemand zo boos moet worden dat er een agressiesituatie ontstaat en het ervoor zorgt dat de camera aangaat. Zij krijgt graag de toezegging dat de raad op de hoogte wordt gehouden van het juridisch onderzoek dat hier naar loopt zodra hierover meer bekend is.
Mevrouw Snippe (Partij voor de Dieren) vraagt of het voor GroenLinks een dealbreaker is als het niet mogelijk blijkt dat mensen zelf verzoeken tot het aanzetten van de bodycam. Hetzelfde wil zij weten over het vrijwillig dragen van de bodycam. Gaat GroenLinks dan nog akkoord met de invoering van de bodycam?
Mevrouw De Boer (GroenLinks) zet uiteen geen voorstander te zijn van het verplichten van de bodycam. Zij ziet dat nu ook niet terug in het voorstel. Wanneer dat het voorstel zou zijn, zou haar fractie van mening zijn dat dat op vrijwillige basis moet blijven. Voor haar fractie is de honorering van het verzoek van een burger de camera aan te zetten niet een vereiste, maar wel een vurige wens. De proportionaliteit van het middel wordt gemaakt door de dagelijkse situatie in de straat op dit moment.
Mevrouw Streefland (ChristenUnie) vraagt naar het verschil met dat burgers hun eigen camera kunnen aanzetten en dat burgers die beelden veelvuldig gebruiken en op ongebruikelijke manieren op sociale media hebben gezet. Hoe ziet GroenLinks dit?
Mevrouw De Boer (GroenLinks) zet uiteen dat het verschil allereerst is dat de bodycam ook de minuut ervoor opneemt op het moment een burger zich onheus bejegend voelt. Op dat moment is de burger eigenlijk al te laat. Dit weten veel mensen niet. Dat maakt het ook ingewikkeld. Dat is een groot verschil. Heel veel opnamen die worden gemaakt worden juist door mensen gemaakt die er omheen staan. Maar er zijn ook situaties waar niemand omheen staat en waar het gaat om een één op één-situatie met één persoon die agressief is. Zij vervolgt haar bijdrage.

GroenLinks wil de zeggenschap beter verdelen in het gebruik van beelden in een strafrechtelijke procedure. Het zou goed zijn wanneer een burger ook zeggenschap heeft.
Haar fractie wil niet alleen dat een burger er op wordt gewezen dat een camera wordt aangezet maar dat hij na het uitzetten ervan ook actief wordt gewezen op de mogelijkheid van inzage en het maken van bezwaar. Zij vraagt dit op te nemen in het protocol.
Tenslotte concludeert zij dat een bodycam een afdoende middel is maar op geen enkele manier een opmaat kan zijn voor het gebruik van tasers of knuppels of pepperspray door BOA's. Haar fractie vindt nadrukkelijk dat het geweldsmonopolie bij de politie ligt.

Mevrouw Meerding (VVD) vindt vandaag het moment om vanuit de politiek de BOA's extra veiligheid te bieden met dit agendapunt. De VVD pleit al een tijd voor de invoering van bodycams.
De wens om de BOA's extra te beschermen is niet zomaar ontstaan. De agressiviteit tegen deze functionarissen neemt al jaren toe. 80% van de BOA's geeft aan zich veiliger te voelen met een bodycam. De ervaringen tonen aan dat de bodycam leidt tot minder geweld op straat. Wat haar fractie betreft voert het stadsbestuur de bodycam in.
De VVD kent de bezwaren van andere partijen omtrent de privacy. Ook haar fractie heeft hier goed naar gekeken met op de achtergrond de vraag of de privacy voldoende gewaarborgd blijft. Haar fractie is gerustgesteld op dit vlak met het gegeven dat de bodycam alleen de beelden opslaat van het incident, in combinatie met het inzagerecht en de grondige beantwoording door de burgemeester.
Zij heeft op dit moment geen directe vragen aan de burgemeester over dit besluit. Wel vraagt zij aandacht voor de toename van taken en verantwoordelijkheden van BOA's. In dat kader is het voor haar fractie van groot belang dat er voor handhavers meer en betere opleidingsmogelijkheden komen. Zij vraagt of de burgemeester hierin een rol kan nemen en dit kan meenemen in haar lobby naar Den Haag.

De heer Nagtegaal (PVV) merkt op dat iedereen weet dat er soms onveilige situaties voor BOA's ontstaan. Sinds de coronacrisis zijn er veel meer regels die de BOA's moeten handhaven. Daardoor ontstaat ook helaas vaak dat zij uitgescholden worden of dat ze soms fysiek worden aangevallen.
Hij kan enigszins de bezwaren begrijpen tegen de privacy. De bodycam wordt op gezette tijden aangezet. Het lijkt hem een goede manier om onfatsoenlijke figuren af te schrikken. De BOA's kunnen zich op die manier veiliger voelen.
De bezwaren tegen de privacy wegen wat hem betreft niet zwaarder dan het positieve aan dit voorstel. Een evaluatie vindt hij altijd goed. Wat hem betreft is de bodycam in te voeren en ook snel.

Mevrouw Snippe (Partij voor de Dieren) staat in principe sceptisch tegenover het invoeren van bodycam's voor BOA's omdat haar fractie privacy van onschatbare waarde vindt in een vrije samenleving. De toename van camera's in de openbare ruimte zet die al afnemende privacy vanwege de digitalisering verder onder druk. Vanuit die positie kijkt haar fractie in eerste instantie naar deze ontwikkeling.
Zij vindt dat het nodige al gezegd is in dit debat. Andere partijen hebben al voor haar fractie belangrijke opmerkingen gemaakt. Haar fractie kan zich aansluiten bij het punt

van Student & Starter over dat de feedback van mensen die gefilmd zijn leerzaam kan zijn. Ook over het achteraf informeren van inwoners die gefilmd zijn, zoals is ingebracht door mevrouw Van Mil van Student & Starter. Net als het actief wijzen van burgers op hun rechten zoals genoemd door mevrouw De Boer van GroenLinks.
Haar fractie hecht groot belang aan de veiligheid van de handhavers. Haar partij is niet per definitie tegen bodycams en zij vindt dat daaraan strenge voorwaarden moeten worden gesteld.
Een aantal zaken is al genoemd. Het “vooralsnog vrijwillig” dragen van de bodycam baart haar fractie zorgen. Voor haar fractie is het van belang dat BOA's nooit verplicht worden gesteld wanneer zij zich niet prettig voelen met een bodycam. Zij vraagt of de burgemeester kan toezeggen dat het al dan niet dragen van een bodycam altijd op vrijwillige basis zal plaatsvinden.
Haar fractie vindt het een vereiste dat er sprake is van tweerichtingsverkeer en dat een burger de mogelijkheid heeft een opname te laten starten wanneer die burger die van belang acht. Momenteel wordt er gezocht naar de mogelijkheden met de functionaris gegevensbescherming op grond van bestaande regelgeving. Zij verneemt van de burgemeester graag hoe zij denkt over het voorgestelde tweerichtingsverkeer en of zij kan toezeggen dat wanneer de VNG juridische mogelijkheden ziet voor deze werkwijze, vervolgstappen gezet zullen worden zoals deze zijn genoemd in de beantwoording van vraag 10 van de schriftelijke vragen 402021-bodycams voor handhavers. Voor haar fractie is dat van dusdanig belang dat zij hierover een motie overweegt.
Zij vraagt in hoeverre nagedacht is over het gevaar van etnisch profileren bij het gebruik van de bodycam. Zij vraagt of de burgemeester kan garanderen dat de protocollen om etnisch profileren te voorkomen van kracht zullen zijn bij het gebruik van de bodycams.
Zij krijgt graag de toezegging dat iedere toekomstige beleidswijziging in het gebruik van de bodycam eerst aan de raad zal worden voorgelegd.

De heer Sungur (DENK) vertelt over een ervaring met handhavers met een bodycam. In het gesprek met hen zei een handhaver dat het instrument de BOA niet veiliger maakt, maar wél de benadering van de burger. Dat geeft precies aan waar het hem om gaat. Zijn fractie is niet helemaal overtuigd van nut en noodzaak van dit instrument wanneer het gaat om de objectieve veiligheid. Zijn fractie is daarom ook terughoudend met de investering die wordt voorgesteld, zeker met het zeer beperkte onderzoek dat is gedaan. Hij steunt de oproep van D66 een gedegen onderzoek te doen met een nieuw pilot waarbij ook wordt gekeken naar hoe de burgers hier tegenaan kijken, met name de burgers die eerder zijn gefilmd.
Zijn zorg gaat uit naar de vrijwillige overdracht van camerabeelden aan de politie en het OM bij strafbare feiten waarop geen voorlopige hechtenis zit. In het strafrecht is hierop door de wetgever bewust een belangenafweging gemaakt en een duidelijke grens gesteld tussen aan de ene kant strafbare feiten die milder van aard zijn en aan de andere kant stafbare feiten met sterkere vermoedens die ernstiger van aard zijn waarbij de beelden door de politie en het OM te vorderen zijn. De gemeente omzeilt deze belangenafweging door gegevens vrijwillig te verstrekken. Hij ziet daarbij de relatie niet met het doel van de bodycams, namelijk het bevorderen van het gevoel van veiligheid van handhavers en het voorkomen van agressie en geweld. Zijn fractie weet ook niet of de meest milde incidenten kunnen leiden tot strafbladen waardoor

dit een disproportioneel effect heeft op de toekomst van mensen die dit treft. Hij krijgt graag hierop de reactie van de burgemeester, hoe zij dit ziet.
DENK is benieuwd naar de kosten van deze investering. Hij legt de vraag voor of Utrecht hieraan het geld wil besteden in deze financieel moeilijke tijden. Ook hierop krijgt hij graag de reactie van de burgemeester.
Mevrouw Meerding (VVD) is benieuwd naar wat de heer Sungur met het voorbeeld aan het begin van zijn betoog wilde zeggen. Telt die 80% die zich wel veilig voelt ineens niet meer mee?
De heer Sungur (DENK) vindt dat iedereen meetelt die zich heeft uitgesproken. Wat hem betreft is de ene daarbij niet belangrijker dan de andere. Dat betekent voor hem dat hij niet blind is voor die 80%. En tegelijkertijd niet blind voor de 20% die zegt dat het helemaal niets heeft gedaan voor het veiligheidsgevoel. Zijn afweging is of het bestuur van de stad op dit moment van mening is hieraan het geld uit te moeten geven, terwijl er eigenlijk geen bewijs is voor de verbetering van de objectieve veiligheid van medewerkers. Die belangenafweging moet wat hem betreft gemaakt worden.
Hij is niet principieel tegen bodycams. Hij vindt dat de manier waarop het nu is gegaan niet passen bij de overheid die hij voor ogen heeft en bij het verhaal dat hij wil uiten naar de burgers. Om die reden sluit hij zich aan bij het verzoek van D66.
De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat 20% van de medewerkers niet direct een mening heeft. Een groot deel van die 20% kan zich voorstellen dat die bodycams van voldoende waarde zijn.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat in de beantwoording van de schriftelijke vragen nadrukkelijk staat dat “de overige 20% bij de enquête heeft aangegeven dat de bodycam niet heeft bijgedragen aan een hoger veiligheidsgevoel. 20% heeft expliciet gezegd dat het niet bijdraagt aan het doel dat het stadsbestuur voor ogen had.
De heer Van Steeg (CDA) leest letterlijk uit die vragen “maar zich wel kan voorstellen dat die bodycam een bijdrage kan leveren als het zover komt”.

De heer Van Steeg (CDA) is voorstander van de bodycam. In tegenstelling tot de opvatting van D66 vindt zijn fractie dat er een zorgvuldig traject is afgelopen. De raad is vroegtijdig geïnformeerd. Hierover is een raadsbijeenkomst gehouden. De raad kreeg de mogelijkheid mee te lopen. Er was een pilot en zorgvuldig is onderbouwd waarom dit op het gebied van privacy wel een goed idee is. Hij is het eens met diegenen die zeggen goed naar de toegevoegde waarde te kijken en te zien hoe de stad zich ontwikkelt én de problemen waartegen de BOA’s aanlopen. Vanuit dat oogpunt is het nodig. Veel is al geprobeerd om de situatie te verbeteren.
De heer Koning (D66) herhaalt zijn standpunt met betrekking tot het zijns inziens magere onderzoek en het ontbreken van een nulmeting. Hij vraagt hoe zorgvuldig het CDA dat vindt. Hierover wordt heel mager gerapporteerd zowel naar college als naar de raad. Hoe zorgvuldig vindt de heer Van Steeg dat het CDA dan nu akkoord lijkt te gaan met het nemen van een besluit op basis die marginale informatie.
De heer Van Steeg (CDA) begrijpt dat heer Koning vasthoudt aan het onderzoek. Uitvoerig is informatie gewisseld over die gegenereerd is op andere plekken waar bodycams worden toegepast. Bovendien herhaalt hij de stellingname over het veiligheidsgevoel bij de medewerkers zelf: meer dan 80%. Dat zou voor hen voldoende zijn en een overtuigende factor.
De heer Koning (D66) concludeert dat ook een marginaal onderzoek voor het CDA in dit geval voldoende is voor een collegebesluit. Hij vraagt hoe hij bij andere voor-

stellen daar tegenaan zou kijken met een matig onderbouwd onderliggend onderzoek.
De heer Van Steeg (CDA) vindt het onderzoek niet het enige dat onderbouwing biedt aan dit voorstel. Veel meer is gedaan. Hij noemt de te berde gebrachte punten hierover. Hij vindt dat de heer Koning de BOA's in de kou laat staan.
De heer Koning (D66) begrijpt dat de heer Van Steeg dit politiek anders weegt. De waarde die de heer Van Steeg hecht aan het onderzoek, baart hem zorgen.
De heer Van Steeg (CDA) neemt nota van het verschil in benadering tussen CDA en D66.
De heer Sungur (DENK) noemt een ander ideaal: het zorgvuldigheidsbeginsel. Dat is ook één van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Dat is wat zijn fractie betreft zeker in het geding. Hij vraagt of dat niet een belangrijk element is voor het CDA.
De heer Van Steeg (CDA) sluit zich inhoudelijk aan bij de inbreng van mevrouw De Boer en haar antwoorden op deze vragen. Hij vervolgt met zijn bijdrage.
Hij ziet dat het middel van toegevoegde waarde is. Dat geprobeerd is het op een andere manier op te lossen. Er is een redelijk lang traject afgelopen, waarbij ook met de BOA's gesproken is over de toegevoegde waarde. Hij vindt ook dat uit de antwoorden op de vragen van partijen duidelijk naar voren komt dat ook op het gebied van privacy zorgvuldig wordt gehandeld, dat er een DPIA is gedaan, dat goed is nagedacht over wanneer beelden worden verstrekt, en dat er ook beelden zijn op te vragen. Dat zijn voor hem extra argumenten om zijn fractie te overtuigen deze bodycams snel in te voeren. Hij kan zich voorstellen dat gekeken blijft worden naar de impact en hoe het de veiligheidssituatie verbetert.

Mevrouw Streefland (Christen Unie) merkt op dat veel al gezegd is. Zij heeft net als Student & Starter meegelopen met de BOA's. De BOA's voelen zich zeer gesteund met het gebruik van de bodycam. Het meelopen gaf haar veel inzicht. Het leidt tot minder escalaties en problemen kunnen op een rustige manier opgelost worden. De ChristenUnie is voor invoering van de bodycams.
Toch stelt haar fractie nog enkele vragen aan de orde.
De waarborging en zeggenschap - zij refereert aan de inbreng van mevrouw De Boer: kan een advocaat van een burger de beelden opvragen en gebruiken in de strafzaak? Zij verwacht dat de burgemeester daarop zal ingaan.
Vanuit het perspectief van het werkgeverschap, ondersteunt zij het voorstel nadrukkelijk; alle mensen die in het veiligheidsdomein werken hebben de steun van het stadsbestuur nodig om hun werk goed, veilig en adequaat te kunnen doen. Wel wil haar fractie een waarborg dat het geen standaard werkwijze wordt maar alleen in situaties die kunnen leiden tot escalaties, ondanks de training en de protocollen waarmee gewerkt wordt. Dit heeft te maken met wanneer de cam aan- en uitgezet wordt. Zij krijgt hierop graag de reactie van de burgemeester.
Haar fractie is nadrukkelijk voorstander van het leren, ontwikkelen en intervisie van teams van BOA's. Dat werd ook genoemd in de brief. Dan is toch nog iets te doen met het gegeven dat er helaas nog escalaties zijn en dat ook in Utrecht gebruik gemaakt moet worden van bodycams. De beelden kunnen gebruikt worden als leermiddel: wat had op een andere manier gedaan kunnen zijn, waarop heeft de bodycam wel effect? Het leren van elkaar maakt het werk van de BOA's sterker.
Mevrouw De Boer (GroenLinks) merkt op dat mevrouw Streefland in een interruptie de beelden van het werk van de BOA's door derden genoemd heeft. Dat klonk alsof

zij zei “dan heb je ook iets om daartegenover te zetten”. Het lijkt GroenLinks niet een goed idee dat die beelden gebruikt worden als een soort tegenbewijs op Twitter of Facebook – dat staat uitdrukkelijk in de protocollen dat dat niet de bedoeling is. Zij krijgt dat graag bevestigd van mevrouw Streefland.
Mevrouw Streefland (ChristenUnie) benadrukt dat het haar bedoeling zeker niet is. Het is voor haar niet een “voor wat hoort wat”. Dat zou de professionaliteit van de BOA's niet ten goede komen. Dat de BOA's kunnen zeggen “Ik kan je opnemen en dat ga ik nu doen” kan helpen tegen de neiging om beelden te gebruiken. Dat is zeker niet bedoeld als “iets terugdoen”.
De heer Sungur (DENK) beaamt ten zeerste dat de beelden gebruikt kunnen worden om ervan te leren. De zorg die zij erbij heeft betreft de bewaartermijn en het recht op privacy van mensen. Hij vindt dat schuren en vraagt hoe mevrouw Streefland dat ziet.
Mevrouw Streefland (ChristenUnie) heeft in de voorbereiding daar naar gekeken. Er is een aantal dagen waarbinnen het gesprek moet plaatsvinden. Betrokkenen moeten zich daaraan houden wat haar betreft. Zij hoopt niet dat het heel vaak voorkomt. Zij verwacht dat er veelvuldig beelden zijn. Zij zou zich wel willen houden aan de bewaartermijn die daarvoor nu staat.

De heer Wiegant (SP) houdt het kort omdat al veel gezegd is. De SP pleit al een aantal jaren voor de invoering van bodycams. Zijn fractie is nu blij dat dit nu plaatsvindt. Zij is voorstander van dit voorstel.
Ook hij had vragen over de privacy. Hij begrijpt de problemen die daarin gezien worden. De SP vindt dat voldoende gewaarborgd is in het protocol als het gaat om het gebruik van de bodycams.
Als het gaat om de effectiviteit gaf het onderzoek in andere steden al aan dat ook hier in Utrecht de BOA’s blij zijn met de bodycam. Zijns inziens en alle onderzoeken in totaal bekijkend, werken de bodycams goed om escalatie te voorkomen en worden ze over het geheel genomen door de BOA’s gewaardeerd.
Hij is heel benieuwd naar de beantwoording door de burgemeester op de vele vragen. Hij denkt dat er ruimte is voor verbetering in de details van het voorstel. Als voorbeeld noemt hij de opname in het voorstel van dat mensen die gefilmd zijn altijd worden gewezen op hun rechten.

De voorzitter schorst de vergadering voor 2 minuten en heropent de vergadering voor de beantwoording.

De beantwoording
Burgemeester Dijksma bedankt de commissie voor haar vragen.
Ze begint haar beantwoording met een aantal algemene opmerkingen. Het college vraagt heel veel van zijn medewerkers bij Toezicht en Handhaving. Te zien is dat zij in Utrecht in onveilige situaties terecht komen. Ze worden regelmatig bedreigd en geconfronteerd met agressie en geweld.
Zij bevestigt dat aan het dragen van een bodycam een privacyvraagstuk vast zit. Zij zegt daarbij te hebben geprobeerd daarin zo transparant mogelijk te laten zien hoe de privacy geborgd is. Dat is in overleg gegaan met velen, waaronder de Autoriteit Persoonsgegevens van de G4-steden. Ook is een DPIA gedaan.
De kernvraag die de heer Koning stelde vond de burgemeester terecht, namelijk of het toegestaan is individuele vrijheden van burgers op te offeren voor de veiligheid

van de BOA's. De vraag is dan om welke momenten het dan gaat. Belangrijk is in dit licht te beseffen dat de camera's pas aangaan op het moment waarop sprake is van agressie. De burgemeester geeft enkele voorbeelden van situaties die zich kunnen voordoen en over welke vrijheden dan gesproken wordt. Voor de context is het goed te beseffen dat het aantal meldingen van agressie is verdubbeld in het coronajaar. Zij noemt enkele zaken die zich hebben voorgedaan.
Op 15 augustus 2020 sliep op Lucas Bolwerk een man die de handhavers beledigde nadat hij gewekt was. Die spuugde, hoeste en riep “ik heb corona”. De straf die daarop volgde was drie maanden onvoorwaardelijk en een schadevergoeding van 500 euro voor elk van de collega’s. De beelden van de bodycam zijn inderdaad gebruikt in het strafproces.
Op 23 september 2020 op het Wijde Begijnehof werd een parkeerboete uitgedeeld. De verdachte werd agressief en dreigde een wapen te pakken. Hij heeft een taakstraf gekregen en ook daar kwam een schadevergoeding voor de collega’s.
26 november 2020 op de Havenweg deed zich een poging tot doodslag voor. De verdachte rijdt in op een auto met daarin de handhavers. Die zaak is op dit moment in behandeling bij de politie.
Mevrouw De Boer (GroenLinks) refereert aan de discussie in de commissie over of de beelden bedoeld zijn om te de-escaleren en geweld te voorkomen of voor opsporing. In de voorbeelden die de burgemeester nu noemt, zijn de beelden voor opsporing gebruikt en niet voor het doel dat omschreven is, namelijk de-escalatie en vergroting van het veiligheidsgevoel van de BOA’s. Zij vraagt hoe de burgemeester dat ziet.
De heer Sungur (DENK) sluit zich aan bij de vraag mevrouw De Boer. Hij kreeg de idee dat de beelden gebruikt zijn als bewijsvoering en niet om te de-escaleren. Hij kan aan de hand van voorbeelden weinig de-escalatie opmerken.
Burgemeester Dijksma zet uiteen dat het niet bedoeld is als voorbeelden van bewijslast. Het is bedoeld om de commissie te laten zien met welke situaties de handhavers te maken krijgen. Die situaties nemen toe. Daarbij geldt dat zowel uit de gesprekken met de BOA’s als uit die met de onderzoekers dat het gebruik van de bodycam kan leiden tot de-escalatie. Zij bevestigt dat dat niet bij deze voorbeelden het geval is. Hier gaat het wel om het type geweldsgedragingen waarmee BOA’s te maken hebben. Zij wil daarmee laten zien in welke context de handhavers opereren. Hij bevestigt ook dat de privacy van burgers heel waardevol is. Die proportionaliteit moet voortdurend worden afgewogen.
De heer Sungur (DENK) heeft wel een beeld met welke situaties de gemeenteambtenaren worden geconfronteerd. Dit zijn voorbeelden van ondermijning van het voorstel: dat de beelden niet effectief zijn wanneer het gaat om het voorkómen van geweld.
Mevrouw Van Mil (Student & Starter) verneemt desgevraagd van burgemeester Dijksma dat hier zowel sprake was van opname met de bodycam als pure agressie zonder opnames.
Burgemeester Dijksma antwoordt dat beide geldt. Haar bedoeling met het geven van de voorbeelden is de zwaarte te laten zien van het geweld en agressie waarmee BOA's te maken hebben. Zij vindt dat belangrijk voor de context van deze discussie, onder andere over privacy. Deze camera's gaan pas aan wanneer de mensen daadwerkelijk agressief worden. Daarmee worden individuele vrijheden van burgers in het licht van privacy aangetast, wanneer daartoe niet eerst een aanleiding is.

Ook uit onderzoeken van de politie en uit het onderzoek dat in Rotterdam is gedaan, blijkt dat op het moment waarop de camera aangaat, het de-escalerend kan werken Het is geen panacee voor alle kwalen. Het blijkt ook uit onderzoek dat wanneer mensen zwaar alcoholgebruik of heel gewelddadig zijn, de camera die aangezet is, hen remt. In de antwoorden die het college al gaf, blijkt ook dat de camera wel bijdraagt aan de-escalatie.
Mevrouw Van Mil (Student & Starter) vraagt of van de incidenten opnames gemaakt zijn. Of zijn het alleen voorbeelden van agressie?
Burgemeester Dijksma licht toe dat van het eerste voorbeeld een opname is gemaakt. Zij vervolgt haar beantwoording.
Zij beantwoordt de vraag bevestigend, dat privacy opgeofferd mag worden wanneer daartoe een aanleiding is. Dat betekent dat de camera pas aangaat op het moment waarop mensen zich al agressief gedragen. Dit is ook gedaan vanuit de rol van werkgever. Amsterdam en Den Haag deden dat ook zo. In Rotterdam is een andere grondslag gekozen voor het nemen van deze maatregel: het handhavingsverhaal. Utrecht doet dit vanuit goed werkgeverschap. Niet voor niets is niet alleen uitgevraagd aan de BOA's wat ze ervan vinden, maar is ook nadrukkelijk met de ondernemingsraad uitvoerig gesproken en is ook vanuit hun kant instemming met het pilot. De burgemeester antwoordt ontkennend op de vraag of het verplicht is een bodycam te dragen. Dat was nadrukkelijk een van de voorwaarden van de ondernemingsraad om te kunnen instemmen met het pilot. De burgemeester begrijpt die voorwaarden. Het is uiteindelijk de individuele BOA die hierin een keuze kan maken.
Mevrouw De Boer (GroenLinks) merkt op dat de vraag vooral is of het vrijwillig blijft. In de brief staat "vooralsnog". Dat klinkt als dat het kan veranderen. Zowel de raad als de OR zegt in meerderheid dat die vrijwilligheid moet blijven.
Burgemeester Dijksma is dat in ieder geval van plan. Mevrouw Snippe vroeg haar veranderende spelregels aan de raad voor te leggen. Ze denkt dat dat een goede toezegging zou zijn. Zij heeft nu geen ander voorstel dan het voorstel dat voorligt. Mochten er redenen zijn om het anders te doen, lijkt het haar een uitstekend idee dat met de raad te bespreken.
Mevrouw Snippe (Partij voor de Dieren) vindt het fijn te vernemen dat eventuele beleidswijzigingen aan de raad zullen worden voorgelegd. Zij vraagt of de burgemeester nu ook al toezeggen dat daaraan niet meer gemorreld zal worden: dat het dragen van een bodycam altijd op vrijwillige basis zal gebeuren en dat dit niet naar de raad komt om dat eventueel nog aan te passen.
Burgemeester Dijksma licht toe dat dit een collegebevoegdheid is. Zij is zeker bereid daar waar er wijzigingen zouden ontstaan, die eerst met de raad te bespreken. Zij wil de opinie van de raad hierin meewegen. Zij kan nu niet vast beloven dat het nooit verandert; zij vindt dat onverstandig. Niet omdat zij van plan is het anders te gaan doen. Maar ook niet dat zij kan uitsluiten dat dit ooit in de toekomst zou kunnen wijzigen. Zij kan dat niet voorzien. Zij wil nu niet een belofte doen waarop zij misschien ooit zou moeten terugkomen. Het is nu niet haar voornemen. Zij hecht er aan dat de ondernemingsraad heeft ingestemd. De kern is dat het college dit ook doet voor de BOA's. Ook zij zijn burgers van deze stad.
De burgemeester denkt dat het belangrijk is in te gaan op het verzoek van de heer Koning. De heer Koning wil meer onderzoek. Tegelijkertijd heeft hij gezegd daarmee niet nu een definitief besluit te nemen. De burgemeester zou een net iets ander voorstel willen doen. Zij begrijpt de behoefte om ook in de komende maanden nog meer informatie te verzamelen, ook met een nulmeting rondom incidenten van wat

dat precies betekent, waarvan meer te leren is. Zij is bereid meer onderzoek te doen en de raad voor het einde van 2021 die informatie te doen toekomen. Zij wil wel met het voorstel dat nu voorligt doorgaan. Zij heeft de indruk dat een groot deel van de raad dat kan ondersteunen. Ook zij heeft de behoefte op een aantal punten nader onderzoek te doen. Zij wil dat zeker niet blokkeren.
De heer Sungur (DENK) is benieuwd naar wat het bestuur aan de evaluatie gaat hebben wanneer dit alles al is opgestart. Ziet de burgemeester enige kans om af te zien van het gebruik van bodycams als bijvoorbeeld zou blijken dat het doel dat het stadsbestuur voor ogen heeft niet strookt met de realiteit.
Burgemeester Dijksma maakt zich daarover geen zorgen. Wanneer zij de idee had ergens mee bezig te zijn dat geen soelaas biedt, was zij er niet aan begonnen. Dat blijkt ook wanneer zij spreekt met BOA's.
De heer Sungur heeft gelijk dat de benadering door BOA's de kern is van het succes van beleid. Dat neemt niet weg dat BOA's soms in situaties terecht komen waarbij mensen daarvoor niet gevoelig en onredelijk zijn. Dat neemt niet weg dat het belangrijk is onderzoek te blijven doen. Daaruit kunnen voorstellen voor wijzigingen voortkomen. Dat moet het bestuur open tegemoet treden. Zij heeft geen zorgen over de uitkomst en ook niet over of het bestuur hier een pad opgaat dat ineffectief is.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat het voorstel zich focust op twee elementen. Hij maakt zich zorgen over de objectieve veiligheid, het voorkomen van geweld. Ook gelet op de voorbeelden die de burgemeester zojuist aandroeg.
De heer Koning (D66) vraagt hoe de burgemeester zelf oordeelt over de kwaliteit van het onderzoek dat voorligt en het gegeven dat het college daarop een besluit heeft willen nemen.
Burgemeester Dijksma reageert op de inbreng van de heer Sungur. Zij vindt het belangrijk dan op te merken dat dit om te beginnen is georganiseerd vanuit goed werkgeverschap. Het gaat daarbij om het veiligheidsgevoel van de BOA's zelf. Daarnaast is te zien dat de bodycam de-escalatie in de hand kan werken. Zij herhaalt op dit punt dat het geen panacee is voor alle kwalen. Daar waar de bodycam bijdraagt een de-escalatie, vindt zij de inzet daarvan gerechtvaardigd.
Richting de heer Koning brengt de burgemeester voor het voetlicht dat er een enquête is georganiseerd onder BOA's vanuit goed werkgeverschap, de basis voor het besluit. Daarnaast is een aantal andere onderzoeken voorhanden die elders zijn gedaan. Utrecht maakt geen uitzondering als het gaat om de geweldsincidenten. Die zijn er ook in andere steden. In dat licht is het gerechtvaardigd uit de onderzoeken die er liggen conclusies te trekken. In die combinatie is het oordeel van het college ontstaan. Ze wil de komende maanden benutten om tijdens de rit diepgaander onderzoek te doen, ook omdat het bestuur in de komende tijd nog meer aan kan hebben.
De voorzitter vraagt of hier sprake is van een toezegging van nieuw onderzoek. De burgemeester zei daarover iets meer te kunnen vertellen aan het eind van het jaar. Zij vraagt of het om een nieuw onderzoek gaat.
Burgemeester Dijksma zou het in de context van een monitoring/evaluatie willen trekken. Zij hoopt die aan het einde van het jaar aan de raad te kunnen toezenden. Een van de punten is wat het doet op de-escalatie, een verdiepende vraag die de heer Koning nader onderzocht wil zien. Het college zal dat soort elementen ook daarin terug laten komen. **De voorzitter** concludeert dat dit geregistreerd wordt als een toezegging.
Burgemeester Dijksma vervolgt haar beantwoording.

De heer Işik vroeg of de uitkomsten van het pilot met de APV zijn besproken. De burgemeester antwoordt ontkennend over de uitkomsten. Vanuit de G4-steden is een gesprek geweest met de APV en daarnaast is een hele route doorlopen om dit goed vorm te geven juist op het punt van de privacy. De conclusie van alle experts die bezig zijn met privacy is dat het stadsbestuur dat goed gedaan heeft.
Gevraagd is naar hoe het zit met het gebruik van de beelden door ook ook mensen die op beeld staan, niet alleen vanuit het oogpunt van privacy. De burgemeester vindt het belangrijk te zeggen dat mensen altijd een waarschuwing krijgen. Er moet sprake zijn van een dreigende situatie. Het gebruik van de bodycam wordt gerapporteerd, het afdelingshoofd wordt geïnformeerd en als een medewerker vooraf niet heeft kunnen waarschuwen. Dan moet de reden daarvoor vermeld worden in de rapportage. De burger heeft inderdaad inzagerecht. Mensen kunnen daarvoor een aanvraag indienen. Dit kwam overigens niet voor in de pilotfase. Ook hier is het college gebonden aan regels. De privacyverordening zegt dat de burger het recht heeft op een kopie. Die wordt verstrekt, maar dan wel nadat de overige burgers en medewerkers en andere persoongegevens onherkenbaar gemaakt zijn. Daar ziet de burgemeester een probleem. Daarmee is het lastig dit materiaal door een burger te laten gebruiken als bewijslast in een rechtszaak. Dat heeft te maken met de privacyverordening die ook geldt voor alle andere burgers die mogelijkerwijs zichtbaar zijn op die beelden. Beelden mogen alleen worden gedeeld met de politie en het OM, maar dan wel onder bepaalde voorwaarden, dus niet altijd. De politie kan alleen beelden vorderen wanneer voor de overtreding of voor het misdrijf een voorlopige hechtenis open staat. Dat betekent dat ook hier weer proportionaliteit het uitgangspunt is. Dat vindt zij belangrijk.
Mevrouw De Boer (GroenLinks) had begrepen dat ook beelden te versturen zijn naar de politie en het OM zonder dat die partijen het vorderen. Die wijziging wordt voorgesteld. Dan kan dit ook gebruikt worden voor andere misdrijven dan de burgemeester zojuist aangaf. Zij vraagt of toch te regelen is dat ook de advocaat van de verdachte beelden in een dossier kan opnemen. Daarvoor zijn haars inziens nieuwe aanvullende regels te maken.
Burgemeester Dijksma wil dat laatste punt nader onderzoeken en nagaan of dat mogelijk is. Zij begrijpt deze vraag heel goed. Zij weet nu niet of dat mogelijk is op basis van het voorstel zoals dat voorligt. En of het mogelijk te maken is met een aanvullende regeling. Dat is juridisch ingewikkelde kwestie. Het lukt haar niet om dat vandaag te beantwoorden.
Zij gaat in op hoe het precies zit met het vorderen. Bij overtredingen en misdrijven waarop voorlopige hechtenis staat, mogen de politie en het OM beelden vorderen. Anders hebben zij deze bevoegdheid niet. Degene die aangifte doet, mag vrijwillig bewijsmateriaal overdragen aan de politie. Dat gebeurt al in winkels wanneer een winkeldief op beeld staat. De bewijskracht van beelden is heel sterk. Die wordt toegevoegd door de politie aan de processtukken.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat hij dat punt aandraagt. Hij vraagt of de beelden dan bedoeld zijn voor opsporing als bewijsvoering inplaats van voor wat het stadsbestuur beoogt met het voorstel: het voorkomen van geweld, of het doen toenemen van het veiligheidsgevoel. Is dan geen sprake van doelverschuiving?
Burgemeester Dijksma antwoordt dat zo niet te willen zeggen. De doelstelling is nadrukkelijk de-escalatie. Het is bijvangst die soms te gebruiken is in een situatie waarin dat in juridisch opzicht aan de orde is. Als mensen overtredingen begaan,

waarbij geweld aan de orde is, en daarvan zijn beelden, zou het gek zijn dat niet te kunnen gebruiken. Zij vervolgt haar beantwoording.
De vraag of een camera aangezet mag worden op verzoek van een burger, beantwoordt de burgemeester met mede te delen dat ze dat juridisch diepgaander laat nakijken. Zij geeft daarbij wel een winstwaarschuwing. De kans daarop is niet zo groot. Dat heeft te maken met de grondslag die gekozen is, het goede werkgeverschap, waardoor dit middel bedoeld is voor bescherming van de BOA's. Bovendien gaan burgers niet over de inzet van de handhavingmiddelen van BOA's. Dat is een principiële kwestie. Regelmatig is te zien dat burgers zelf opnamen maken. Burgers hebben dat recht. Zij zal hierop nader terugkomen. Deze vraag was ook aan de orde in andere steden. Daar is er niet voor gekozen die route in te slaan.
De burgemeester beantwoordt de vragen van mevrouw Van Mil. Met betrekking tot de evaluatie attendeert zij ook op het verslag van VTH. De evaluatie is repeterend te maken en inzichtelijk voor de raad op wat er is gebeurd.
De inwoners van de stad bevragen dan wel de mensen die opgenomen zijn op vrijwillige basis. De burgemeester heeft moeite met dat laatste. Zij refereert aan de inbreng van mevrouw Meerding. Dit is niet per definitie informatie die veel zegt over het gebruik van het middel en of het de-escalerend werkte. Dat de beelden gebruikt kunnen worden onder hele specifieke omstandigheden voor bijvoorbeeld educatieve doeleinden, onderschrijft de commissie in haar geheel. Dat is belangrijk.
Het college doet dit vanuit zijn werkgeversrol. Haar belangrijkste doelgroep om het gesprek mee te voeren is de groep van de BOA zelf. Zij verwacht dat het college met alle bijlagen heeft aangetoond dat dit voorstel de juridische toets kan doorstaan.
Mevrouw Van Mil (Student & Starter) stelt voor de evaluatie te doen vanuit het oogpunt van het doel. De vraag is dan of de bodycam zo werkt zoal bedoeld; werkt de bodycam de-escalerend? Dat is te evalueren bij de burgers die worden gefilmd. Die onderzoeksresultaten lijken haar nuttig, ook voor de BOA's.
Burgemeester Dijksma ziet dat nog niet helemaal en moet hierover nadenken. Zij is het eens met de evaluatievraag. Het college tast niet in het duister over het effect van de bodycam. Het lijkt haar goed de raad aan het einde van het jaar daarin diepgaander mee te nemen. Het is ook de vraag of mensen bij wie de bodycam heeft gewerkt, wel willen reageren op vragen.
De burgemeester denkt gaandeweg haar beantwoording een aantal hele belangrijke vragen van mevrouw De Boer te hebben beantwoord. Werknemers volgen mag niet.
Mevrouw De Boer (GroenLinks) brengt haar vraag onder de aandacht of de burgemeester kan bevestigen dat dit geen opstap is naar pepperspray, wapenstokken, en ander wapentuig voor de BOA's.
Burgemeester Dijksma antwoordt dat dat een heel ander debat is. Dan gaat het over de vraag bij wie het geweldsmonopolie ligt. Dat voorstel ligt nu niet voor.
Zij vervolgt haar beantwoording met in te gaan op de vragen van mevrouw Meerding. Mevrouw Meerding gaf een aanmoediging mee ervoor te zorgen dat er meer aandacht komt voor de opleiding van BOA's en dat daarvoor nog meer te doen is. Zij is dat zeer eens met mevrouw Meerding. Zij zal daarover binnenkort terugkomen bij de commissie. Te zien is dat over de hele breedte daaraan meer te doen is waarvoor ook meer middelen nodig zijn. De burgemeester zal haar best doen daarvoor aandacht te vragen.
Ze dankt de fractie van de heer Nagtegaal voor de steun die hij heeft uitsprak voor het beleid van het college.

De heer Koning (D66) kreeg nog geen reactie op de specifieke vraag hoe de burgemeester oordeelt over of de kwaliteit van het onderzoek hieraan ten grondslag moet liggen. Hij wil daarop een goed antwoord krijgen.
Burgemeester Dijksma heeft de indruk dat heer Koning niet blij is met het gegeven antwoord. Zij herhaalt haar antwoord. Zij gaat in op de inbreng van de Partij voor de Dieren.
Mevrouw Snippe (Partij voor de Dieren) merkt op dat de bodycam wordt aangezet wanneer een handhaver van mening is dat er sprake is van agressie. Zij denkt dat de burgemeester zich iets kan voorstellen dat het meer subtielere racisme ervoor kan zorgen dat men eerder geneigd is de situatie rond mensen met een andere huidskleur te beoordelen als zou er sprake zijn van agressie. Zij denkt dat het van belang is stil te staan bij het gegeven dat er gevaar kan zijn op etnisch profileren. Zij verneemt graag iets meer van de burgemeester hoe zij dat tegengaat. Is er echt sprake van protocollen?
Burgemeester Dijksma springt op de bres voor de BOA's van de gemeente. De BOA's worden wel degelijk goed opgeleid. Zij letten erop in situaties proportioneel te handelen. Het kan niet zo zijn dat op basis van iemands afkomst of huidskleur een functionaris beslist dat dat agressie is. Dat zal in deze gemeente niet worden getolereerd.
Mevrouw Snippe (Partij voor de Dieren) vindt dit laatste fijn om te horen. Zij is het volkomen eens met de burgemeester dat dat onaanvaardbaar is. Zij verwacht dat de burgemeester het met haar eens is dat etnisch profileren bestaat en dat het risico er is. Zij verneemt graag van de burgemeester hoe zij nadenkt over dit vraagstuk. Zij gelooft zeker dat de BOA's goed opgeleid worden. Zij krijgt graag de reactie van de burgemeester op wat zij stelde over etnisch profileren. Zij stelt niet dat er sprake is van etni□ch profileren op grote □chaal door de handhaver□; zij benadrukt dat het risico bestaat.
Burgemeester Dijksma vindt het daarom zo belangrijk energie te steken in de opleiding van mensen en hen inderdaad heel precies mee te nemen naar wat te doen is op welk moment, wanneer in welke situatie en ook in welke ethische en morele afweging die gemaakt dient te worden. Zij heeft begrepen in de afgelopen tijd dat veel waarde gehecht wordt aan de saamhorigheid in de samenleving en in deze grote gemeente. Zij bevestigt dat het voorkomt: wegkijken, ook bij institutioneel racisme. De burgemeester vindt dat dat bespreekbaar gemaakt moet blijven. Het moet ook aan de orde gesteld worden. Het is ook goed dat mevrouw Snippe die vraag stelt. Zij benadrukt op het belang ervan gezamenlijk scherp te blijven. De burgemeester vervolgt haar beantwoording.
De belangrijkste vraag van de heer Sungur was of het in financieel opzicht proportioneel is. Per jaar is 50.000 euro nodig om dit te doen. Het wordt aanbesteed voor in ieder geval vier jaar. Dat zijn de kosten. Zij bevestigt dat dat een politieke afweging is. Zij vindt dat geld goed besteed, zeker als het gaat om het helpen van een groep mensen die voor de samenleving vooraan staan, ook in hele lastige situaties en die zeker ook in het afgelopen jaar steeds vaker het zwaarder hebben gehad. De burgemeester vindt dat het goed besteed geld is. Het is aan ieder individu dat te wegen. De heer Sungur ziet dat anders.
De burgemeester hoorde de heer Van Steeg zeggen dat het een zorgvuldig traject is geweest. Zij denkt ook dat het voor een groot deel ook heel precies is gegaan. Er is ook niet in "splendit isolation" gewerkt. Utrecht trok nadrukkelijk hierin binnen de G4

op. Partijen informeren elkaar en wisselen gegevens uit. Gesproken is over het hele privacytraject.
De heer Wiegant van de SP gaf aan dat hij vooral op dat punt overtuigd was en zijn fractie al veel langer, waardoor hij het voorstel steunt. De burgemeester dankt hem voor die steun.

Gemiste antwoorden
De voorzitter constateert dat alle vragen beantwoord zijn.
De heer Koning (D66) heeft geen vragen gemist. Hij zou een aantal zaken aanvullend willen inbrengen: verder inbouwen van waarborgen. Hij gaat op zoek naar mogelijkheden om dat te doen, ofwel richting een actuele motie, ofwel richting aanvullende schriftelijke vragen waarmee hij een reactie zou willen uitlokken van de burgemeester. Hij dankt de burgemeester voor haar antwoorden.

De voorzitter recapituleert de gedane toezeggingen.
De burgemeester zal
- Diepgaander onderzoek laten verrichten naar het gebruik van de bodycam en van de beelden in de vorm van een monitoring/evaluatie. De uitkomsten worden voor het einde van het jaar gedeeld met de raad.
- De raad in mei informeren over de mogelijkheid voor advocaten om beelden in te zetten in hun dossiers en de mogelijkheid van burgers om op hun verzoek de camera aan te laten zetten.
- Een eventuele beleidswijziging bijvoorbeeld met betrekking tot het verplicht dan wel vrijwillig dragen van bodycams met de raad delen voordat deze worden ingevoerd. Deze toezegging komt niet op de lijst van toezeggingen.

Mevrouw Snippe (Partij voor de Dieren) vraagt of de beleidswijziging wordt *meegedeeld aan de raad* en niet *voorgelegd aan de raad*.
Burgemeester Dijksma licht toe dat het collegebevoegdheid is. Zij vindt het belangrijk een eventuele beleidswijziging te delen met de raad en de mening van de raad daarover te horen. In die context zal dit worden gedaan. Zij zal een besluit nemen al dan nadat zij dit met de raad heeft besproken.
Mevrouw Snippe (Partij voor de Dieren) verneemt desgevraagd van de burgemeester dat raadsleden te allen tijden elk onderwerp kunnen agenderen.
De voorzitter vernam nog enkele kleine toezeggingen. Op verzoek van mevrouw De Boer of de advocaat beelden kan gebruiken in strafzaken, zou de burgemeester daarover terugkomen bij de commissie.
De burgemeester deelt mee dat de raad in mei van 2021 op de hoogte kan worden gesteld van de antwoorden op de twee juridische vragen rondom het gebruik van beelden en wie ze kan zien.

De voorzitter schorst de vergadering gedurende 3 minuten, tot 16.22 uur.

7. Raadsbrief kostendelersnorm
7.1 SV 2020 no 85
7.2 SV 2020 no 296
De voorzitter, mevrouw Bijsterbosch, heropent de vergadering en leidt dit agendapunt in.

De fracties van de PvdA, GroenLinks en D66 hebben vragen over het maatwerk naar aanleiding van de beantwoording van de schriftelijke vragen door het college. Dat maatwerk is anders in andere steden. Dit onderwerp zal in één termijn worden besproken.

De commissie

De heer Van der Zweth (PvdA) pleit voor minder rigoureus toepassen van de kostendelersnorm. Die norm berokkent veel ellende, onder meer dakloosheid en armoede. Op deze manier komen mensen voor keuzes te staan die hij niemand gunt. Dat speelt ook in de stad Utrecht. Meer dan 1000 huishoudens hebben te maken met die kostendelersnorm. Hij schetst een casus van een oneerlijke situatie vanwege die norm.
Het is aan de landelijke politiek de kostendelersnorm af te schaffen. Tot die tijd vindt de heer Van der Zweth dat lokaal zoveel mogelijk gedaan moet worden om van die norm af te wijken. Uit het onderzoek van Argos kwam naar voren dat Amsterdam veel vaker afwijkt van de norm dan Utrecht. Zijn fractie verwacht hierop meer van het college.
In Utrecht wordt niet bijgehouden hoe vaak wordt afgeweken. Dat is nodig om hierop te kunnen sturen tot zoveel mogelijk afwijking. Het college heeft allerlei argumenten om zijn beleid ongewijzigd voort te zetten. Hij vraagt de wethouder dit wel laagdrempelig en simpel bij te houden hoe vaak de norm wordt toegepast om daarop te kunnen sturen. Hij verneemt graag een grove inschatting van de wethouder.
In de beantwoording blijkt dat er een onderzoek komt, alleen voor dak- en thuisloze jongeren om in het geval van schrijnende gevallen uitzonderingen te maken. Dan blijft het bij uitzonderingen en ook bij specifieke groepen, terwijl dit zijns inziens veel breder toegepast moet worden. Hij pleit ervoor de grens van de wet op te zoeken wanneer het stadsbestuur van mening is dat die norm onjuist is. Amsterdam gaat veel verder. De organisatie in Amsterdam is op ingericht om standaard af te kunnen wijken van de norm. Amsterdam doet dat door het opstellen van protocollen om ruimhartig af te wijken wanneer dat mogelijk is. Ook zijn daar maatwerkteams om in de uitvoering ondersteuning te bieden en de onderbouwing te geven om van die norm af te wijken. Hij vraagt of de wethouder kan toezeggen de organisatie zoveel mogelijk in te richten zo dat het stadsbestuur van Utrecht maximaal kan sturen op het afwijken van de norm.
Ten derde krijgt de gemeente schrijnende gevallen op een presenteerblaadje. Er zijn jongeren die wanneer ze 18 worden zich direct uitschrijven bij de gemeente zonder een nieuw adres op te geven. Dat kan een signaal zijn dat er problemen zijn en dat mensen die norm aan het ontwijken zijn. Daarmee wordt vervolgens niets gedaan. Hij vraagt de wethouder of zij kan toezeggen hierover afspraken te maken over een goede opvolging op dit soort signalen.

Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) pleit voor afschaffing van de kostendelersnorm. Zij pleit ervoor als lokaal bestuur zo soepel mogelijk om te gaan met deze norm zo lang het centraal bestuur niet tot afschaffing is overgegaan. Ze pleit ervoor zoveel mogelijk uitzonderingen te maken en verdere problemen te voorkomen. De kostendelersnorm zorgt eerder voor meer problemen dan voor minder.

Zij dankt het college voor de reactie op de door haar fractie gestelde vragen.
Naar aanleiding van de beantwoording brengt zij de volgende punten naar voren:
Zij schaart zich achter de inbreng van de PvdA over Amsterdam en noemt de interpretatie van het begrip tijdelijk om vaker te kunnen afwijken van de norm. Wat haar betreft doet Utrecht dat ook.
Tegelijkertijd zegt de wethouder in haar brief dat het niet mogelijk is om bij te houden in hoe vaak een uitzondering is gemaakt. Dat doet Amsterdam wel en sinds januari vrij structureel. Zij vraagt of de wethouder bereid is dit ook in Utrecht te doen zo dat beter bekend is hoe vaak het stadsbestuur afwijkt van de kostendelersnorm en dat concreter wordt waarover gesproken wordt.
Met betrekking tot de communicatie vroeg haar fractie op de gemeentelijke website te communiceren dat uitzonderingen mogelijk zijn op de toepassing van de kostendelersnorm. In de commissie is toegezegd dat snel te zullen doen. Nu na een jaar is dit nog steeds niet gebeurd. Haar fractie ziet dat graag aangepast. Zij vraagt de wethouder wanneer dit aangepast zal worden.
In de beantwoording zegt het college dat de gemeente met het Rijk in gesprek is over hoe op een andere manier is om te gaan met de kostendelersnorm. Dat lijkt haar een hele mooie stap. Bij de kostendelersnorm gaat het vaak over jongeren die uit huis worden gezet. In de afgelopen week ontving zij een bericht over ouderen die willen samenwonen en mantelzorg aan elkaar kunnen verlenen, maar die dat niet doen vanwege de kostendelersnorm. In hoeverre is het college van dit soort verhalen op de hoogte? Is de wethouder bereid dit mee te nemen richting het Rijk. Dat is een ander negatief effect van diezelfde kostendelersnorm.

Tenslotte gaat zij in op het gebruik van burgerzaken. In de beantwoording geeft het college aan dat burgerzaken hierin geen rol spelen omdat er allerlei redenen zijn voor het uitschrijven op 18-jarige leeftijd. Normaal gesproken geeft degene die zich uitschrijft een nieuw adres op. Wanneer dat niet het geval is zou er reden moeten zijn om te alarmeren. Zij vraagt waarom dit signaal niet wordt gebruikt.

De heer Bakker (D66) neemt waar voor mevrouw Podt.
Hij sluit zich aan bij de vorige sprekers over de ellende die de kostendelersnorm veroorzaakt. Hij pleit voor maatwerk en een actieve lobby in Den Haag. Hij wil er graag achterkomen of het gemeentebestuur voldoende doet om de ruimte te zoeken om af te wijken van de norm.
De brief die ouders krijgen om hen te informeren over de gevolgen van dat hun kind 18 jaar is geworden, zorgt in de praktijk voor veel stress en druk. Hij vraagt of in diezelfde brief het college wijst op de mogelijkheid voor een afwijking of een uitzondering en welke opties het college aan ouders en kinderen geeft om hier op een goede manier uit te komen.
Ten tweede vindt de heer Bakker dat het goed is dat W&I een oogje in het zeil houdt als het gaat om de meldingen van uitschrijving uit de gemeente zonder een nieuwe inschrijving. Niet alleen omdat dat een signaal kan zijn dat er iets misgaat. Hij noemt het initiatiefvoorstel van mevrouw Podt over de aansluiting van de jongerengroep. Daarin gaf zij aan dat het risico bestaat tussen wal en schip te vallen van jongeren die uitstromen uit de jeugdzorg Maatschappelijke Opvang naar een andere gemeente. Afspraken zijn gemaakt in het regio-convenant Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen om als gemeente te garanderen dat bijstandsuitkeringen van mensen die uitstromen uit de opvang goed geregeld

zijn. Juist bij een dergelijke overgang gaat het vaak mis. Het lijkt zijn fractie goed, goed te kijken met de andere gemeenten in de regio naar of de aansluiting van de bijstand en het uitwisselen van signalen over kwetsbare jongeren en de kostendelersnorm goed geregeld zijn. Hij krijgt hierop graag de reactie van de wethouder.
Namens mevrouw Podt geeft de heer Bakker aan te zullen blijven zoeken naar manieren om meer grip te krijgen op de toepassing van de kostendelersnorm en andere vormen van maatwerk. Zijn fractie stelt voor met de andere raadsleden, college en ambtenaren te kijken naar de zogenaamde doorbraakmethode in Utrecht om te zien of gezamenlijk te komen is tot voor het stadsbestuur goede handvatten om één en ander te controleren zonder steeds op de details van de uitvoering te moeten ingaan. Mevrouw Podt zal hiervoor een voorstel indienen.
Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) begrijpt uit de brief van het college dat de doorbraakmethode al wordt toegepast. Zij vraagt wat de heer Bakker hiermee bedoelt. Zij vraagt de heer Bakker hierop in te gaan.
De heer Bakker (D66) licht toe dat het voorstel is te kijken naar het gebruik van de doorbraakmethode: hoe wordt die op dit moment in Utrecht gebruikt en hoe functioneert die methode? Hoe kan de raad daarmee omgaan?

Mevrouw Meerding (VVD) staat achter de kostendelersnorm omdat gezinnen en huisgenoten vaak kosten delen. De schrijnende gevallen zijn ook bekend. Daarom is de VVD ook voorstander van maatwerk waar nodig. Oud VVD staatssecretaris Bas van ’t Wout heeft gezegd dat de Participatiewet ruimte biedt voor maatwerk en dat de gemeente van die ruimte gebruik maakt voor inwoners in kwetsbare posities. Daarnaast gaf de staatssecretaris aan dat de uitkomsten van het landelijke onderzoek naar de kostendelersnorm aanleiding gaf om te verkennen of het mogelijk is de kostendelersnorm anders vorm te geven met in achtneming van de huidige financiële kaders en met het uitgangspunt dat werk moet lonen. Haar fractie wacht die uitkomsten graag af voordat zij zich hierover verder een oordeel vormt. Zij sluit zich nog wel aan bij de vraag van collega’s over het registreren van de gevallen waarin maatwerk wordt toegepast.

De heer Van Steeg (CDA) nam met belangstelling kennis van de antwoorden op de schriftelijke vragen van de fracties. Ook zijn fractie is niet principieel tegen de kostendelersnorm; zij ziet wel dat die norm tot ongewenste situaties leidt. Op landelijk niveau vroeg het CDA een onderzoek in te stellen naar de toepassing ervan. Het CDA is van mening dat er een duidelijke norm moet zijn en dat die rechtvaardig moet worden toegepast, maar wel met de menselijke maat. De schrijnende situaties moeten wat hem betreft wel door de gemeente worden opgepakt. Dat vraagt om maatwerk.
Zijn fractie wacht het landelijk onderzoek af als het gaat om de toepassing van die norm. Wat hem betreft moet wel beter worden gekeken op welke manier de menselijke maat goed is toe te passen. Een belangrijke vraag is of de gemeente voldoende voeding heeft. Hoe kan zij zorgen voor meer voeding?
In de antwoorden op de gestelde vragen wordt gerefereerd aan andere steden, vooral aan Amsterdam. Hij vraagt of de wethouder kan ingaan op de verschillen in toepassing tussen Amsterdam en Utrecht en de doorbraakmethode die in Utrecht wordt toegepast.

Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) hoort mevrouw Meerding en de heer Van Steeg zeggen dat de kostendelersnorm op zich niet zo erg is, maar dat de gemeente meer voeding moet krijgen. Het gevoel dat zij steeds heeft bij de kostendelersnorm is dat er vooral mensen heel erg bang zijn dat die norm straks toegepast wordt. Dat zit hem niet zozeer in wat de gemeente doet, maar in het feit dat die überhaupt staat en de angst die mensen daarvoor hebben, hoeveel communicatie daartegenover ook staat. Zij vraagt hoe het CDA daartegen aankijkt.
De heer Van Steeg (CDA) worstelt daarmee. Hij vroeg voor niets naar een onderzoek hier naar op landelijk niveau. Wanneer dakloosheid echt het gevolg is van de kostendelersnorm, kan hij zich een andere manier van toepassing voorstellen. Hij stelt dat het hier gaat om landelijk beleid. Zolang de kostendelersnorm er is, moet die wat hem betreft op een rechtvaardige manier worden toegepast. Dat is zijn uitgangspunt. Ook het het gezamenlijk dragen van kosten, is zijn uitgangspunt. De gemeente zal daarvoor oog en voeding moeten hebben.
De heer Van der Zweth (PvdA) vindt het op zich prima dat zaken verbeteren op landelijk niveau naar aanleiding van het gevraagde onderzoek. Hij vraagt of de heer Van Steeg het eens is met de PvdA over dat nu ook zoveel mogelijk gedaan moet worden om van die norm af te wijken, om de gemeentelijke inzet te laten plaatsvinden mensen te helpen voorkomen in moeilijke situaties terecht te komen.
De heer Van Steeg (CDA) herhaalt zijn argumenten en pleit voor coulance. Hij wil nu eerst kijken naar de uitkomsten van het onderzoek. Hij verneemt graag van de wethouder hoeveel schrijnende gevallen in Utrecht bekend zijn, over welke gevallen dan wordt gesproken en op welke manier daaraan een mouw te passen zou zijn.

Mevrouw Van Ophem (Student & Starter) dankt het college voor de uitleg op de kostendelersnorm. De problemen rondom enerzijds die norm en anderzijds niet-deelbare kosten of woonkosten, zijn wat haar fractie betreft zorgelijk. Mensen in de bijstand zitten vaak in een nijpende situatie. Dat kan leiden tot nog meer financiële stress of zelfs tot dakloosheid onder kwetsbare jongeren. Dat zou wat haar betreft de gemeente niet moeten willen.
Haar fractie begrijpt dan ook de positie van de gemeente binnen de landelijke kaders van de Participatiewet. Zij steunt de aanpak van individualisering rondom uitzonderingen. Haar fractie vindt dat onvoldoende. Al helemaal niet wanneer blijkt dat andere gemeenten wel de randen van de wet opzoeken zoals is gebleken uit de schriftelijke vragen van de PvdA, D66 en GroenLinks.
Student & Starter voelt teleurstelling over dat in de raadsbrief niet dieper is ingegaan op meerdere manieren om uitzonderingen toe te passen. Bijvoorbeeld de geleerde lessen rondom corona meenemen of de opties om met maatwerkteams samen te werken. Het voelt aan als maakt het stadsbestuur een weinig geïnformeerde keuze om Utrechters in een benarde situatie tegemoet te komen en aan te sluiten bij de realiteit die tot haar spijt de Participatiewet ontkent.

De heer Wiegant (SP) is tegen de kostendelersnorm. Hij ziet niet in hoe die norm rechtvaardig is. Hij noemt de in zijn ogen al te frequent voorkomende schrijnende situaties. Hij is er voorstander van om zo vaak mogelijk af te wijken van deze norm binnen de wettelijke kaders. Het stadsbestuur kan daar ver in gaan zoals blijkt uit de handelwijze van Amsterdam. Hij is blij dat de wethouder van plan is

hierin meer te gaan doen. Het lijkt hem dat daarin is verder te gaan dan het plan is. Hij is benieuwd naar de antwoorden op de door zijn collega's in de commissie gestelde vragen.

Mevrouw Admiraal (ChristenUnie) merkt op dat in de beantwoording van de vragen van de agenderende partijen naar voren komt dat inwoners of hulpverleners zelf aan de bel moeten trekken wanneer zij van mening zijn recht te hebben op een uitzondering. Het zou zo moeten zijn dat de burger niet zelf met een uitzonderingsgrond naar voren moet komen maar dat de gemeente het initiatief neemt om na te gaan of er sprake is of er sprake is van een uitzonderingsgrond. Dit sluit ook aan bij de vragen van GroenLinks over jongeren die zich direct uitschrijven als ze 18 jaar geworden zijn zonder een ander adres op te geven. Zij krijgt hierop graag de reactie van de wethouder.
De richtlijnen met betrekking tot de uitzonderingsposities en de aanmoedigingen van de medewerkers om de ruimte te pakken. Zij zoekt zelf naar hoe die aanmoediging een concreter karakter kan krijgen en dat medewerkers niet alleen de ruimte voelen om echt een uitzondering te maken, maar dat ze ook die ruimte pakken. Zij vraagt of de wethouder concrete punten kan aandragen over hoe de medewerkers echt gestimuleerd worden om alle mogelijkheden op te pakken en om dit concreter vast te leggen in het al bestaande beleid.
Met betrekking tot de registratie van de uitzonderingen sluit zij zich graag aan bij de al eerder gestelde vragen. Ook haar fractie vindt het heel goed dat de gemeente in gesprek is met het Rijk over een andere invulling of over het afschaffen van de kostendelersnorm. Haar fractie vindt vooral het gebruik maken van de ervaringen die opgedaan zijn tijdens de coronacrisis op het gebied van de verbreding van de norm, een goed idee. Zij vraagt of de wethouder bereid is concrete casussen mee te nemen in dat gesprek met het Rijk, en de visie van de gemeente daarmee te onderbouwen. En of ze bereid is brede signalen mee te nemen in waar het knelt in de huidige regeling. Zij refereert aan de inbreng van mevrouw Kleinrensink over ouderen die niet samen gaan wonen en dat ze daarmee geen mantelzorg verlenen. Zij vraagt of er meer van dergelijke problemen of casussen zijn die het stadsbestuur nu nog niet ziet, maar die juist wel van toepassing kunnen zijn.

De voorzitter stelt vast dat alle aanwezige commissieleden het woord hebben gevoerd. In overleg met de wethouder schorst zij de vergadering voor enkele minuten en heropent zij vervolgens de vergadering.

De beantwoording
Wethouder Voortman deelt de zorgen met verschillende fracties over de kostendelersnorm. Zij merkt op dat het een ingewikkelde regeling is die financiële afhankelijkheid in de hand werkt. Die regeling gaat uit van de verantwoordelijkheid voor vaste lasten. Het werkt ook financiële afhankelijkheid in de hand en geeft financiële onzekerheid omdat het inkomen kan veranderen, zonder dat de persoon in kwestie daar invloed op heeft. Het is dwingend rechtelijke geregeld in de Participatiewet met in beginsel geen ruimte voor afwijkingen.
De wethouder begrijpt uit de inbreng van de commissie dat zoveel mogelijk ruimte gezocht wordt om uitzonderingen te kunnen maken. Zij begrijpt uit de reactie op de antwoorden op de schriftelijke vragen dat die antwoorden onvoldoende

waren. Naar aanleiding daarvan is er nagedacht over wat nog meer te doen is als college om goed in kaart brengen hoe het zit met de kostendelersnorm en of de gemeente genoeg maatwerk toepast. Het college vraagt zelf vaak om signalen. De wethouder noemt het Cliëntenplatform in dit verband, de Armoedecoalitie, en zij laat dit hier ook weten. Alle signalen kunnen helpen.
De wethouder kondigt aan te zullen kijken naar het afgelopen jaar, 2020. Zij zal een steekproef houden op de toegekende kostendelersnormuitkering in 2020. Zij wil een dossieronderzoek gaan doen en contacten onderhouden met cliënten om een beter beeld te krijgen van de omstandigheden en ook te beoordelen of er misschien signalen voor maatwerk zijn gemist. Ze wil daar zelf kritisch naar kijken.
De voorzitter vraagt wanneer de wethouder het dossieronderzoek naar de raad wil sturen.
Wethouder Voortman antwoordt dit mee te nemen in de dashboardbrief. Dat zal niet de eerstvolgende dashboardbrief zijn of in verschillende dashboardbrieven. Zij wil dit doen in de eerste dashboardbrief na het zomerreces. Dan gaat het over het onderwerp “kostendelersnorm naar aanleiding van deze commissievergadering”.
De wethouder vervolgt haar beantwoording met op te merken dat verschillende fracties ingegaan zijn op de registratie met de vraag of het mogelijk is het maatwerk bij te houden. Zij benadrukt dat het college niet al het maatwerk kan registreren. Wel is het tijdelijk niet toepassen van de kostendelersnorm mogelijk. Dat is de belangrijkste manier maatwerk toe te passen. Dat betekent dat niet alle vormen van maatwerk in het systeem te vervangen zijn. De wethouder benadrukt dat zij verwacht dat er niet een exact totaalbeeld van maatwerk zal zijn. Dan is wel een goed beeld te krijgen. Dit is de manier waarop Amsterdam sinds 1 januari registreert. Ook Amsterdam registreerde het niet vóór 1 januari en hanteerde een schatting zoals Utrecht ook een schatting maakt. De schatting van Utrecht was vrij bescheiden. Zij verwacht dat hiermee een vergelijking mogelijk is en dat het college meer een beeld zal gaan geven en dat dat het bestuur meer kan leren. De wethouder zegt deze registratie toe vanaf heden. Na een bepaalde tijd zal het college het aantal keren waarop het is toegepast laten zien. Zij stelt voor dit te doen gedurende een jaar en na dat jaar de raad de frequentie van de toepassing te laten zien. En zij zal dit verwerken in de dashboardbrief die gaat over Q4. Die komt dan in het eerste kwartaal van 2022.
De wethouder zegt toe te gaan kijken naar de opmerking van mevrouw Kleinrensink dat op de website niet vermeld is dat er uitzonderingen mogelijk zijn en zij zal hieraan snel een zin toevoegen zo dat belanghebbende dit kunnen weten.
Zij refereert aan de inbreng van de heer Bakker met toe te zeggen hierover iets op te nemen in de brief aan de ouders, dat er situaties zijn waarin de kostendelersnorm… Et cetera.
Vanuit het actieprogramma Jongeren wordt in het kader van de communicatie voorlichtingsmateriaal ontwikkeld. Er is een specifieke 18+/18 - brief in ontwikkeling. Eerder kondigde ze al aan rondkomen-gesprekken te zullen voeren voor jongeren. Daarvoor zal het college zich actief informeren naar de woonsituatie zo dat eventuele belemmeringen rondom de kostendelersnorm direct aan het licht kunnen komen.

De wethouder zet uiteen dat het college de ruimte in de wetgeving benut om in bijzondere situaties tijdelijk de kostendelersnorm niet toe te passen. Zij benadrukt dat er geen beleid gemaakt mag worden om categoraal af te wijken. Het tijdelijk niet toepassen betreft individuele situaties.
De wethouder koppelt het maatwerkteam in Amsterdam aan de schaalgrootte in die stad. Daar kan een dergelijk maatwerkteam ook uit. In Utrecht heeft het college verschillende initiatieven gericht op het gebied van maatwerk in specifieke gevallen. Zij zou daarnaast niet nog iets anders willen neerzetten. Wat haar betreft is het vooral een kwestie van zorgen dat mensen weten dat maatwerk mogelijk is, dat er uitzonderingen op mogelijk zijn. Het is goed wanneer ook de partners in de stad dit goed tussen de oren krijgen. Zij doet dit liever dan nog een keer een andere structuur hiernaast te zetten.
De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op dat het in Utrecht gaat om schrijnende situaties en in Amsterdam wordt gesproken over “zo ruimhartig mogelijk toepassen”. Daar zit wat hem betreft al een andere perceptie. De maatwerkteams denken in Amsterdam constant mee om na te gaan of in situaties een uitzondering is te maken. Hij pleit voor een andere manier van werken in Utrecht. Hij vraagt de wethouder organisatorisch daarop iets in te richten.
Wethouder Voortman wil dat niet doen wanneer ze het idee heeft dat het niet iets toevoegt. Wel is het mogelijk specifiek te kijken naar hoe zaken geformuleerd zijn. Zij heeft zelf niet het idee dat de medewerkers die ruimte niet ervaren. Het kan geen kwaad om na te gaan wat hier ligt. Zij zal nog een keer kijken naar de richtlijn zoals die in Utrecht is geformuleerd.
De voorzitter verneemt desgevraagd van **de wethouder** dat zij het resultaat van deze toezegging toevoegt aan de dashboardbrief van na de zomer. De wethouder vervolgt haar beantwoording.
Mevrouw Kleinrensink sprak over signalen over ouderen die zouden willen samenwonen maar dat niet doen vanwege de kostendelersnorm. De wethouder heeft ontving die signalen niet. Zij moedigt mevrouw Kleinrensink aan de signalen die zij heeft ontvangen met haar te delen. Zij kan dan nagaan wat daaraan te doen is.
De heer Bakker van D66 sprak over het nagaan dat niemand tussen wal en schip valt zodra de jongere zich uitschrijft zonder zich op een ander adres in te schrijven. Ook hiervan ontving de wethouder geen signalen. Zij wil dit nogmaals nagaan. Zij moedigt D66 aan die signalen met haar te delen. Het kunnen signalen zijn waarmee het college iets kan.
De heer Bakker (D66) licht toe dat het zijn fractie ging om de check met andere gemeenten in de regio over jongeren die daar tussen wal en schip vallen. Ook hij heeft de casussen niet paraat. Hij neemt het aanbod van de wethouder graag aan.
De wethouder begrijpt dat het dan gaat om die jongeren die verhuizen van de ene gemeente naar de andere. Zij zal dat nagaan. Dit zal zij ook verwerken in de dashboardbrief van na de zomer in het blokje “kostendelersnorm naar aanleiding van deze bespreking”.
Het CDA en de ChristenUnie vroegen naar signalen. De wethouder zet uiteen dat die signalen van alles kunnen zijn. Het kunnen twee ouders zijn met een volwassen zoon die terugkomt uit detentie bij wie de aanvraag van een uitkering nog niet goed is afgerond. Bij wie ook mogelijk andere problemen meespelen waar-

door de aanvraag niet snel genoeg gaat. De signalen zijn zo divers dat ze hierover in het algemeen weinig kunnen zeggen.
Mevrouw Admiraal vroeg om dit soort signalen ook onder de aandacht te brengen van het Rijk om duidelijk te maken waarover hier gesproken wordt. Juist door voorbeelden te gebruiken, geeft het bestuur het probleem een gezicht. Dat het hier gaat om de gevolgen van het papierenbeleid voor mensen in de praktijk. Het college zal binnenkort nog een G4-brief schrijven. Zij weet niet of hierover voorbeelden zijn opgenomen.
De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat de heer Van der Zweth zei dat de regel niet deugt en dat hij op zoek is naar schrijnende gevallen. Hij vraagt de wethouder of dit nog steeds gaat om de consequente toepassing van de kostendelersnorm en als de overheid die norm consequent toepast te kijken naar die gevallen waar de menselijke maat onvoldoende is toegepast en daarvoor de uitzonderingsgronden te gebruiken. Hij vraagt of dit klopt.
Wethouder Voortman antwoordt bevestigend met daarbij te benadrukken dat zij maximaal de ruimte wil opzoeken en dat zij niet zal schromen richting het kabinet aan te geven waar het stadsbestuur vindt dat het anders moet.
Hiermee rondt zij haar beantwoording af.

De heer Van der Zweth (PvdA) is blij met het antwoord dat de wethouder gaf op de vraag van de heer Van Steeg: maximaal de ruimte zoeken. Dat ging over de brief richting het Rijk.
Wethouder Voortman antwoordt bevestigend op de vraag of Utrecht maximaal de ruimte zoekt en refereert daarbij aan haar inleiding.

Gemiste vragen
De heer Van Steeg (CDA) gaat in op de inbreng van de heer Van der Zweth over maximaal de ruimte zoeken. Hij pleit ervoor consequent te zijn als overheid en de regel zo consequent mogelijk toe te passen. In die gevallen waar hij het gevoel zou krijgen dat de menselijke maat niet wordt toegepast, zouden wat hem betreft uitzonderingsgronden moeten gelden. Hij vraagt of hij goed begrijpt dat het maximaal afwijken van de kostendelersnorm niet het uitgangspunt zou moeten zijn.
Wethouder Voortman merkt op dat de regel mensen dient. Zij vindt dat zij als wethouder moet kijken naar de gevolgen voor mensen. Het doel is niet om per definitie tegen de wet in te handelen, ook als zijzelf daarbij haar twijfels heeft. Zij heeft zich wel aan de wet te houden. Het gaat haar om de ruimte binnen het kader van de wet in die gevallen waar het onbillijk uitpakt. Dat is haars inziens wat mevrouw Kleinrensink en de heer Van der Zweth bedoelen.
De heer Van Steeg (CDA) vindt dit kloppen zoals de wethouder het formuleert.
Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) moedigt de wethouder vooral aan zo consequent mogelijk de uitzondering toe te passen.
De vraag die zij gemist had, ging over het gebruik van burgerzaken.
Wethouder Voortman antwoordt dat een ouder nooit zomaar een verhuizing van het kind kan doorgeven of het kind kan laten uitschrijven van het adres. Dat kan alleen als iemand aangeeft naar het buitenland te emigreren. De meeste mutaties en overschrijvingen vinden plaats omdat iemand zich op een ander adres inschrijft en daardoor op het oude adres wordt uitgeschreven. Zij zet een verzoek uit bij Burgerzaken met betrekking tot de aantallen BRP-uitschrijvingen en mutaties van jongeren in de afgelopen jaren. Die informatie kan haars inziens

helpen bij het analyseren van het probleem. Zij zal hierover terugkomen bij de commissie in de eerste dashboardbrief na de zomer in het hoofdstuk Kostendelersnorm n.a.v. deze commissievergadering.

De heer Van der Zweth (PvdA) brengt zijn punt wederom onder de aandacht: dat het soms gaat om kinderen die 18 jaar worden en dat ze direct nadat ze 18 zijn geworden, worden uitgeschreven zonder dat ze een nieuw adres krijgen. Dan gaan ze buiten Utrecht wonen of niet. Het gaat in zijn beleving om een hele specifieke groep. Hij gaat ervan uit dat W&I wel iets kan met dit concrete signaal.
Wethouder Voortman verneemt hiervan dan graag een voorbeeld. Uitschrijving zonder nieuw adres is in principe niet mogelijk. Alleen wanneer iemand gaat emigreren maar niet wanneer iemand in Nederland gaat verhuizen.

De voorzitter recapituleert de gedane toezeggingen.
De wethouder zal

- In de eerste dashboardbrief na de zomer (2021) bij de raad terugkomen met een blokje over de kostendelersnorm waarin zij toelichting en terugkoppeling geeft op de volgende punten:
  - terugkoppeling op dossieronderzoek 2020 over de steekproef kostendelersnorm,
  - of de toon in de richtlijn iets aangepast kan worden waar het gaat om het afwijken van de kostendelersnorm,
  - aansluiting bijstand en uitwisselen signalen kwetsbare jongeren en de kostendelersnorm
  - informatie naar aanleiding van de uitvraag bij burgerzaken en het uitschrijven van jongeren bij mutaties.
- In de dashboardbrief Q1 2022 terugkomen met informatie over registratie van het niet toepassen van de kostendelersnorm vanaf maart 2021

De heer Van der Zweth (PvdA) gaat in op zoals hij het vervolg ziet na deze bespreking. Hij vindt dit een goede bespreking. Hij dankt de wethouder voor de concrete toezegging, zeker op het registreren en op het maximaal de ruimte pakken. Hij zal voor het vervolg nagaan wat te doen met dat er organisatorisch niets verandert. Hij is heel tevreden met de andere twee punten.

Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) wacht vooralsnog de brief af die zij nu in het najaar verwacht. Er zijn in haar ogen een aantal belangrijke dingen toegezegd: maximaal ruimte pakken, ervoor zorgen dat die geregistreerd worden. Zij volgt op de voet of de communicatie wordt aangepast.

De heer Bakker (D66) dankt de wethouder voor de beantwoording en haar toezeggingen. Hij kijkt uit naar haar brief en naar de zoektocht naar ruimte. Hij benadrukt het belang van de lobby in Den Haag.

De voorzitter sluit dit debat én de vergadering om 17.17 uur.

LIJST VAN TOEZEGGINGEN

Openbare Orde en Veiligheid en Handhaving

Burgemeester
Raadsbrief invoeren bodycam boa's

- De burgemeester zegt toe diepgaander onderzoek te laten verrichten naar het gebruik van de bodycam en van de beelden in de vorm van een monitoring/evaluatie. De uitkomsten worden voor het einde van het jaar gedeeld met de raad.
- De burgemeester zegt toe de raad in mei te informeren over de mogelijkheid voor advocaten om beelden in te zetten in hun dossiers en de mogelijkheid van burgers om op hun verzoek de camera aan te laten zetten.

Werk en inkomen

Wethouder Voortman
Raadsbrief Kostendelersnorm

- De wethouder zegt toe dat zij in de eerste dashboardbrief na de zomer (2021) bij de raad terug komt met een blokje over de kostendelersnorm waarin zij toelichting en terugkoppeling geeft op de volgende punten:
  - terugkoppeling op dossieronderzoek 2020 over de steekproef kostendelersnorm,
  - of de toon in de richtlijn iets aangepast kan worden waar het gaat om het afwijken van de kostendelersnorm,
  - aansluiting bijstand en uitwisselen signalen kwetsbare jongeren en de kostendelersnorm
  - informatie naar aanleiding van de uitvraag bij burgerzaken en het uitschrijven van jongeren bij mutaties.
- De wethouder zegt toe dat ze in de dashboardbrief Q1 2022 terug komt met informatie over registratie van het niet toepassen van de kostendelersnorm vanaf maart 2021